

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
SOSYAL MEDYANIN PORTFOLYO OLARAK KULLANIMI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Esin KENDİRLİ ALİÇ
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Serdar TUNA

Burdur, 2024

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
SOSYAL MEDYANIN PORTFOLYO OLARAK KULLANIMI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Esin KENDİRLİ ALİÇ
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Serdar TUNA

Burdur, 2024

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 15/02/2024 tarih ve 2024/506-33 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 22.02.2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Esin KENDİRLİ ALİÇ'in Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Dersinde Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımı Hakkındaki Görüşleri konulu tez çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Serdar TUNA

ÜYE : Prof. Hatice KETEN

ÜYE : Prof. Ahmet Şinasi İŞLER

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../.....
tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Tarih ve İmza]

Esin KENDİRLİ ALIÇ

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimime başladığım andan itibaren, geniş bilgi ve birikimi ile bana yol gösteren, çalışmalarımı her daim eleştirerek beni yönlendiren, önerileri ile bana sonsuz katkı sağlayan sevgili danışmanım Prof. Dr. Serdar TUNA'ya en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Tez savunmam için jüri olmayı kabul eden değerli hocalarım Prof. Hatice KETEN'e ve Prof. Ahmet Şinasi İŞLER'e teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamın gerçekleşmesini sağlayan sevgili öğrencilerimize ve araştırmam sürecinde emeği geçen bütün herkese teşekkür ederim.

**Öğretmen Adaylarının Görsel Sanatlar Dersinde Sosyal Medyanın Portfolyo
Olarak Kullanımı Hakkındaki Görüşleri
(Yüksek Lisans Tezi)**

Esin KENDİRLİ ALİÇ

ÖZ

Günümüzde eğitim faaliyetlerinin gelişimi, değerlendirme sürecinin eğitim süreçlerinden bağımsız olmamasını sağlamış ve değerlendirme yöntemlerinin süreci yansıtması ve eğitim sürecinin bir parçası olması gerektiği vurgulanmıştır. Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarına bakıldığında öğrencinin daha çok oluşturulan ürünler (sonuçlar) üzerinden değerlendirildiği görülmektedir. Sanat eseri üretmek görsel sanatlar eğitiminin en önemli amaçlarından biridir. Ancak sanat eğitiminin amaçları ve bu süreçte ulaşılan değerler uygulamalı araştırmaların gölgesinde bırakılmamalıdır. Bu bağlamda, sınırlılıklara bir alternatif, öğrencinin süreçteki gelişimini yansıtan performansa dayalı bir yaklaşım olan portfolyolar olabilmektedir. Ayrıca yine teknolojiye değişim ve gelişimle birlikte özellikle daha genç kuşaktan oluşan öğrencilerin yaşamlarına sosyal medya araçları entegre olmuştur. Kullanılan birçok sosyal medya aracı, kişinin yaşamını ve faaliyetlerini yansıttığı gibi aynı zamanda görüşlerini ve kendi ortaya koyduğu ürünlerini de yansıtabildiği bir alan hâline gelmiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı hakkındaki görüşlerini ortaya koymak ve araştırmadan elde edilen bulguların görsel sanatlarda öğrenme ve öğretme süreçlerindeki çeşitli uygulamalarda yeni fikirler için yol göstermesi ve teşvik edici olması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1.,2.,3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler nitel değerlendirmeye tabii tutulmuş ve değerlendirmeler sonucunda, öğretmen adaylarının en fazla kullandıkları sosyal medya aracının Instagram olduğu ve bu aracın sanat eserlerini sundukları bir portfolyo görevi gördüğü belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanım amaçları arasında çoğunlukla alanlarına yönelik paylaşımlarda bulunmak, fiziken erişilemeyen sanatçı ve sanat eserlerine ulaşım sağlamak, kendi sanat eserlerinin satışını sağlamak olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal medyanın portfolyo olarak kullanılması hakkında genel olarak pozitif görüşlere sahip oldukları ve sosyal medyanın bilinçli kullanımının kendilerini pek çok anlamda geliştirdiğini bildirdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Portfolyo, Sosyal Medya.

Sayfa Adedi: 86

Danışman: Prof. Dr. Serdar TUNA

**Thesis Title: Teacher Candidates' Opinions About the Use of Social Media as a
Portfolio in the Visual Arts Lesson
(Master's Thesis)**

Esin KENDİRLİ ALİÇ

ABSTRACT

Today, the development of educational activities has ensured that the evaluation process is not separate from educational processes, and it has been emphasized that evaluation methods should reflect and be part of the education process. When measurement and evaluation practices in visual arts education are examined, it is discovered that students are primarily evaluated based on their products (results). One of the primary objectives of visual arts education is to create works of art. However, applied research should not take precedence over the goals of art education and the values gained through this process. Portfolios, a performance-based approach that reflects the student's development throughout the process, can serve as an alternative to these limitations in this context. Furthermore, as technology has evolved, social media tools have become more prevalent in the lives of students, particularly the younger generation. Many social media tools have evolved into spaces where people can reflect on their lives and activities, as well as their perspectives and products.

The purpose of this study is to reveal pre-service teachers' perspectives on the use of social media as a portfolio, as well as to guide and encourage new ideas in various applications of visual arts learning and teaching processes. In accordance with this goal, the Department of Fine Arts Education Painting and Craft Education 1.,2.,3. conducted interviews with 20 pre-service teachers in the fourth and fourth grades. The interviews were evaluated qualitatively, and it was determined that Instagram was the most popular social media tool among pre-service teachers, serving as a portfolio in which they presented their works of art. It has been determined that the primary goals of teacher candidates' social media use are to share information about their fields, provide access to physically inaccessible artists and works of art, and sell their own works of art. Furthermore, it was discovered that pre-service teachers have generally positive attitudes toward the use of social media as a portfolio, and they reported that deliberate use of social media improved them in a variety of ways.

Key Words: Portfolio, Social Media, Visual Arts Education.

Page Number: 86

Supervisor: Prof. Dr. Serdar TUNA

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler.	2
1.3. Araştırmanın Amacı	2
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Tanımlar	3
BÖLÜM II.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Kuramsal Çerçeve	4
2.1.1. Görsel Sanatlar.....	4
2.1.2. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi.....	4
2.1.3. Görsel Sanatlar Eğitimi.....	8
2.1.4. Görsel Sanatlar Eğitiminin Amacı.....	9
2.1.5. Görsel Sanatlar Eğitimi İlkeleri	10
2.1.6. Görsel Sanatlar Dersi İçeriği	12
2.1.7. Portfolyo	13
2.1.8. Eğitimde Portfolyo Kullanımı	20
2.1.9. Sosyal Medya.....	22
2.1.10. Portfolyo Olarak Sosyal Medyanın Kullanımı	24
2.1.11. Sosyal Ağların Eğitimde Kullanımı.....	29
2.2. İlgili Literatür	31

BÖLÜM III	39
YÖNTEM.....	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Çalışma Grubu.....	39
3.3. Veri Toplama Aracı.....	39
3.4. Verilerin Analizi.....	40
BÖLÜM IV	41
BULGULAR VE YORUM.....	41
4.1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular	41
4.2. Birinci Görüşme Sorusuna İlişkin Bulgular	41
4.3. Sosyal Medya Araçları Kullanım Amacına İlişkin Bulgular	42
4.4. Sosyal Medyanın Sanat Eğitimi Sürecindeki Kullanımına İlişkin Bulgular ..	43
4.5. Sosyal Medyanın Sanat ve Sanat Eserlerine Ulaşımındaki Rolüne İlişkin Bulgular	45
4.6. Sanat Çalışmalarının Sosyal Medyada Sergilenmesine İlişkin Bulgular	45
4.7. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Katkılarına İlişkin Bulgular	46
4.8. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Önemine İlişkin Bulgular	47
4.9. Sosyal Medyanın Sanatsal Üretime Teşviğine İlişkin Bulgular.....	48
4.10. Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımının Pratikliğine İlişkin Bulgular	49
4.11. Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımının Avantajına İlişkin Bulgular	49
4.12. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medya Aracılığıyla Kültürel Etkileşimine İlişkin Bulgular.....	50
4.13. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Öğrenme Süreçlerine Etkisine İlişkin Bulgular	51
BÖLÜM V	53
SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER	53
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	68
EK-1	69

ÖZGEÇMİŞ	71
----------------	----

TABLÖLAR DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Görsel Sanatlar Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması	
Hedeflenen Yetenekler (MEB, 2018)	8
Tablo 2. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular	41
Tablo 3. İlk soruya İlişkin Bulgular	42
Tablo 4. Katılımcıların En Fazla Kullandıkları Sosyal Medya Araçları.....	42
Tablo 5. İkinci Soruya İlişkin Bulgular	42
Tablo 6. Üçüncü Soruya İlişkin Bulgular	44
Tablo 7. Dördüncü Soruya İlişkin Bulgular	45
Tablo 8. Beşinci Soruya İlişkin Bulgular	46
Tablo 9. Altıncı Soruya İlişkin Bulgular.....	46
Tablo 10. Yedinci Soruya İlişkin Bulgular	47
Tablo 11. Sekizinci Soruya İlişkin Bulgular	48
Tablo 12. Dokuzuncu Soruya İlişkin Bulgular	49
Tablo 13. Onuncu Soruya İlişkin Bulgular	49
Tablo 14. On Birinci Soruya İlişkin Bulgular	50
Tablo 15. On İkinci Soruya İlişkin Bulgular.....	51

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekiller

Sayfa

Şekil 1. Eğitimde Kullanılan Portfolyoların İçerikleri (Mamur, 2012)	21
Şekil 2. Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımı (Chantanarungpak, 2015)....	27

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Dünyada e-portfolyo öğrenimi 2000'li yılların başında popüler olmaya başlarken, Türkiye'de özellikle 2006 yılından itibaren artış göstermiştir. Son yıllarda internetin en yaygın kullanım alanlarından biri iletişim ve sosyal ağlar aracılığıyla paylaşımdır. Günümüzde milyonlarca kullanıcı ile iletişimin ana aracı sosyal ağlardır (Pempek ve ark., 2009). Üye tabanlı topluluklar, kullanıcıların kullanıcı adı ve fotoğraf gibi profil bilgilerini yayınlamasına, herkese açık veya özel çevrimiçi mesajlar göndermesine ve ses, fotoğraf, video gibi materyalleri kullanarak başkalarıyla etkileşim kurmasına olanak tanıyan sosyal ağlar olarak tanımlanabilir. İnsanlar kendilerini, ürünlerini veya işlerini tanıtabilir, yeni arkadaşlar bulabilir, eğlenebilir, fikir, fotoğraf, video yayınlayarak kendisini tanıtabilir. Son yıllarda çeşitli uygulamaların entegrasyonu ile eğitimde sosyal ağların örnekleri görülmektedir (Barış ve Tosun, 2013).

Dijital dünyanın elektronik ağı ve etkileşimli doğası, sanat üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ağa bağlı araçlar ve cihazlar elektronik formda olduğundan, bilgi dünyanın her yerine elektronik ağlar aracılığıyla iletilir. Bu bağlamda, sosyal medya araçları, sanatçılara ve sanat eğitimcilerine ortaklaşa sanat eserleri yaratma, sanatla ilgili fikirlerini ifade etme ve sanatçılarla çeşitli şekillerde bağlantı kurma fırsatı sunmaktadır. Bu araçlar aynı zamanda öğrencilerin sınıf dışındaki dünyayla bağlantı kurabilen ortak projelere katılmalarına olanak tanır. Bu sayede öğrenciler ve öğretmenler çalışmalarını daha geniş bir kitleye sunabilirler (Hiçyılmaz, 2020).

Görsel sanatlar dersi kapsamında, sosyal medyayı eğitime ve sanat eğitimine en iyi şekilde entegre ederek, olası zararlardan kurtarıp daha yararlı ve işlevsel bir hale getirilebilmesi mümkündür. Sosyal medya öğrencilerin derslerle ilgili araştırma yapabileceği, ödevleriyle ilgili kaynaklara ulaşabileceği, elde edilen kaynak ya da bilgileri paylaşabileceği özelliklere sahiptir. Yapılan etkinliklerin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği, sürecin eğlenceli ve daha kolay olmasını sağladığı, öğrencilerin sanatsal yaratma süreci üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür. Bu alanda bilgi eksikliğinin olması sanat eğitimi alanında sosyal medya ile ilgili çalışmayı zorunlu kılmıştır. Konunun çıkış noktası olan yerde tam olarak

sosyal medyanın sanat eğitimi öğrenme ve öğretme süreçlerine olan etkisinin ortaya çıkarılması, etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlamak açısından önemlidir.

Görsel sanatlar dersinde sosyal medya araçlarının portfolyo olarak kullanımı üzerine yapılmış olan bu araştırma sonuçları ile ortaöğretim sanat eğitiminde sosyal medya kullanımının öğrenci çalışmalarında portfolyo olarak kullanılabilmesi yaygınlaşabilir ve bir araç olarak kullanılabilir. Ayrıca elde edilecek çıktılarla Millî Eğitim Bakanlığı program geliştirme çalışmalarında rehberlik edebilir. Ayrıca hayatın her alanında yer alan sosyal medyanın sanat eğitimindeki etkilerinin belirlenmesiyle kullanım amaçlarının yeniden gözden geçirilmesi ve nasıl kullanılabileceğine dair öneriler sunmak açısından önemli görülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu çalışmanın problem cümlesi “Sanat Eğitiminde Portfolyo olarak Sosyal Medya kullanımına dair görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

1.2.1. Alt problemler. Aşağıda sıralanmıştır;

1. Görsel sanatlar derslerinde sosyal medya platformlarını portfolyo olarak kullanmanın ölçme ve değerlendirme süreçlerinde faydaları ve sınırlılıkları nelerdir?
2. Öğretmen adayları sosyal medyayı nasıl kullanmaktadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Günümüzde bireyler için çok önemli olan ve zamanlarının çoğunu geçirdikleri sosyal medya uygulamalarının portfolyo olarak kullanımına olan etkisinin görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının görüşleriyle incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının sosyal medyayı nasıl kullandıkları, sosyal ağların portfolyo olarak kullanımındaki olumlu ve olumsuz etkilerinin ortaya çıkartılması yoluyla bu alanla ilgili olarak yapılacak olan her türlü

araştırma için belirleyici olması amaçlanmaktadır. Görsel sanatlar derslerinde sosyal medya platformlarını portfolyo olarak kullanmanın ölçme ve değerlendirme süreçlerinde faydaları ve sınırlılıkları, bunun yanında elde edilen bulguların sanat öğrenme ve öğretme süreçlerinde sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımıyla ilgili yeni fikirler için yol göstermesi ve teşvik edici olması amaçlanmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

- Ortaöğretim görsel sanatlar dersi ile sınırlıdır.
- Sosyal medya araçları; Facebook, Twitter, Instagram, vb. ile sınırlıdır.
- Çalışma sonuçları görüşmenin yapıldığı Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1., 2., 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayı ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Portfolyo; öğrencilerin kendilerine ait sanat eserlerini sergilemelerini sağlayan, kavramsal, disiplinler ve entelektüel geçmişlerini diğer bireylere sunmalarını sağlayan koleksiyonlarıdır. Portföyler sunuldukları bireyler tarafından sanatçılar hakkında değerlendirme yapılmasını sağlamaktadır (Paulson, 1991).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Görsel sanatlar. Eğitim genel hatlarıyla bütün bireylerin çok yönlü gelişimini vaat eden ve uzun seneler devam eden bir süreçtir. Kişinin kabiliyet ve davranışlarının değişmesine ve ilerlemesine yardım ederek arasında yaşamış olduğu toplumda birliktelik bilinci kazanmasına hizmet eder. Sanat eğitimi ise genel eğitim sistemi içinde yer edinen hem eğitim kurumlarında müfredat dahilinde hem de haricinde bütün yaratıcı faaliyetleri kapsayan etkinliklerdir. Sanat eğitimi; ferdin bütün psikolojik ve bedensel eğitimi bütünlüğü arasında, güzel duyu kaygı, fikir ve görüşlerinin geliştirilmesi, kabiliyet ve yaratıcılığının olgunlaştırılması, sanatla alakalı değerlere tolerans ile yaklaşma çabasını esas almaktadır. Sanat eğitiminin amacı sanatsal olana ulaşmaktır. Sanat eğitiminin amacı bireye ulaşmaktır. Bu nedenden ötürü sanat eğitimi, ferdin ihtiyacına yanıt verecek özellikte oluşturulmalıdır ve uygulanmalıdır (Gonca ve Caferoğlu, 2012).

Görsel sanat eğitimi, sağlıklı gelişen ya da zihinsel-bedensel engeli bulunan kişiler fark etmeksizin tüm bireylerin kendi iç dünyalarını dışa vurmalarına, meydana getirilen öbek çalışmalarıyla toplumsallaşmalarına ve motor kabiliyet durumlarının daha düzenli gelişmesine destek olacak bir süreçtir. İnsanlık tarihinin her evresinde resim, insan hayatında önemli bir yere sahip olmuş ve bu durumu sürdürmüştür. İlk mağara insanının dünyasına baktığımızda; insanlar kendini, sözel yazışma kullanmadan ilkin renkler ve muhtelif simgelerle anlatım etmeye çalışmıştır (Akkurt ve Boratav, 2018).

2.1.2. Türkiye’de sanat eğitiminin gelişimi. Türkiye’de batılı anlamda ilk sanat eğitimi hareketleri, 1908 tarihli Meşrutiyet hareketleri ile başlamıştır. Osmanlı Devleti’nin batılılaşma hareketinin başladığı bu dönemde, özellikle biçim ve renk sanatlarında Avrupa’ya yönelme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nda sanat eğitimi genellikle saray ve medreselerde yapılırdı. Medrese sistemi içinde yer alan "darülfünun"larda (üniversitelerde) matematik, fen bilimleri ve sanat alanlarında

eğitim verilirdi. Ayrıca, saray atölyelerinde minyatür, tezhip, hat gibi geleneksel sanatlar eğitimi de yapılmıştır. Mühendishane-i Berri Humayun'da okutulmaya başlayan resim dersleri ile minyatür ve eski resim estetiği; ışık-gölgenin, bilimsel plandaki perspektifin çizgi sanatına girmesiyle etkisini yitirmiştir (Altınkurt, 2015). Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte, Atatürk'ün modernleşme ve batılılaşma politikaları doğrultusunda sanat eğitiminde reformlar gerçekleştirildi. 1928'de Latin alfabesi kabul edildi ve Türk resmi eğitim sistemi Batı tarzına göre yeniden tasarlanmıştır. Ülkü (2008), Türkiye'de Plastik Sanatlar bakımından 1923-1950 yılları arasında kültür-sanat etkileşiminde yönetimin kültür-sanat politikasından, üç temel fikrin ortaya çıktığını belirtmektedir. Bunlar;

- Ulusal bir sanat yaratma,
- Ulusal olan sanatın yeni, modern çağdaş olmasını sağlama,
- Ulusal çağdaş sanatının oluşmasında güzel sanatlar eğitimine yön vermedir.

1923-1933 yılları arasında Türkiye'de kültür politikası, modernleşme ve Batılılaşma çabalarıyla birlikte önemli değişimlere tanık olmuştur. Bu dönem, Cumhuriyet'in ilanından sonra, ülkenin sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında derinlemesine reformlarla karakterizedir. Sanat eğitimi de bu sürecin önemli bir parçası olmuştur. (İlhan, 2019). Sanat eğitimindeki bu değişimler, John Dewey'in fikirlerinden de etkilenmiştir. Dewey, eğitimi, demokratik bir toplumun temeli olarak gören ve deneyime dayalı öğrenmenin önemini vurgulamıştır ve fikirleri, Türkiye'nin sanat eğitimi politikalarında da yankı bulmuştur. Dewey'in görüşleri, sanatın sadece estetik deneyimler sağlayan bir faaliyet olmaktan ziyade, insanların dünyayı anlamalarına ve değiştirmelerine yardımcı olan bir araç olarak görülmesini desteklemiştir. Türkiye'deki sanat eğitimi reformları da bu doğrultuda şekillendirilmiştir. Sanatın, toplumsal dönüşüm ve modernleşmenin bir parçası olarak işlev görmesi hedeflenmiştir. 1923-1933 yılları arasındaki Türkiye'de sanat eğitimi politikaları, ülkenin modernleşme çabalarıyla paralel olarak değişmiştir. Bu dönemde, John Dewey'in fikirleri de sanat eğitimi alanında etkili oldu ve sanatın sadece estetik bir faaliyet olmanın ötesinde, toplumsal ve bireysel dönüşüm için bir araç olarak görülmesine katkıda bulunmuştur (Buyurgan ve Buyurgan, 2020).

Üniversiteler ve sanat okulları akademik programları kapsamında hem sanatçı hem de

sanat öğretmeni yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kurumların amacı ne olursa olsun; Bunlar sanatın gelişimini destekleyen, üniversite düzeyinde sanat eğitimi veren kurumlardır. Türkiye'yi 1908 Meşrutiyet öncesinde bile etkilemeye başlayan Batı anlayışı, şimdiye kadar muhtemelen usta-çırak ilişkisi içinde devam eden sanat eğitiminin yanında, pedagojik hedefe yönelik bir sanat eğitiminin de yer almasına yol açmıştır. Ülkemizde meslek okullarından başlayarak resmiyet kazanan çok küçük bir grup örgün eğitim alanına girmesini mümkün kılmıştır. 1883'te kurulan Sanayi-i Nefise Mektebinde (Güzel Sanatlar Okulu) Avrupa tekniğine göre portre ve peyzaj üzerine çalışmalar yürütülürken, öteki okullarda canlı yaratık ve insan resmine karşı sürdürülen çekingenlik dolayısıyla resim dersleri, taş baskı (litografya) çalışmaları, cansız modellerin, peyzajların ya da tahtaya çizilen geometrik ve bitkisel motiflerin kopya edilmesi ve renkli kartpostallardan büyütme yapılmaları biçiminde olmuştur (San, 2001). Mühendis ya da Harbiye ve Sanayi Okullarında, bu okulların mesleksi amaçlarına göre geometrik örgeler, "ornament"ler ve arabeskler çizdirilmiştir. 1910'da resim-iş öğretimi konusunda incelemeler yapmak üzere Maarif Nazırı tarafından Avrupa'ya gönderilen İsmail Hakkı (Baltacıoğlu), bulunduğu yerdeki resim öğretimi konusunda belgeler getirmiş, konferanslar düzenlenmiş ve bu konuyla ilgili yazılar yayınlamıştır (Etike, 1993). Resim eğitiminde Cumhuriyet Döneminde (1923-1950) Resim öğretmeni yetiştiren iki önemli eğitim kurumu; Güzel Sanatlar Akademisi ile Gazi Eğitim Enstitüsü'dür. 1883'te Sanayi-i Nefise Mektebi adıyla kurulan 1926'da adı Güzel Sanatlar Akademisi olan sanat eğitimi kurumu; 1932'de Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde açılan Resim-İş Şubesi'nin, mezun vermesine kadar, Türkiye'de resim öğretmeni yetiştiren en önemli eğitim kurumu durumundadır. Ancak, Türkiye'de ilk resim öğretmenlerinin daha başka kaynaklardan da yetiştiği görülmektedir (Etike, 1991).

1940-1960'larda eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan reformlarla daha da gelişti. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (şimdiki Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) ve Ankara Devlet Konservatuarı gibi kurumlar kuruldu. Bu dönemde sanat eğitimi, Avrupa'daki akademik standartlara uygun olarak yeniden yapılandırılmıştır. Ülkemizde Eğitim Fakülteleri'nde de sanat öğretmenleri eğitilmektedir. Sanat öğretmeni açığını doldurmayı amaçlayan bu fakültelerde eğitim psikolojisi, eğitim sosyolojisi ve eğitim yönetimi, plastik eğitim gibi psikoloji ve pedagoji odaklı eğitimler de verilmektedir. Sanat eğitimi konusunda Batı'ya göre daha

kısa bir geçmiş mevcuttur. Batı'da sanatın ve sanat eğitiminin gelişimi, özellikle Sanayi Devrimi sonrası gelişime bağlı olarak yüzyıllar süren değişimin ardından bugünkü şeklini almıştır. Türkiye'de batılı anlamda çağdaş sanatın gelişimi Osmanlının son döneminden bu yana en fazla 150 yıla yakın bir sürece dayanır. Çağdaş sanat eğitimi de Cumhuriyet sonrasında tarihlemek doğru olacaktır. Plastik sanatlar eğitimi, ilk olarak eğitimi etkileyecek ve değişimi sağlayacak faktörler açısından, sonrasında ise eğitimin üç boyutu olan; öğretilen konu-eğitici-öğrenci açısından ele almak yerinde bir yaklaşım olur (Çakı ve Çakı, 2001). 1960'lı yılların sonlarından itibaren Türkiye'de sanat eğitimi daha da çeşitlenmeye başlamış, özel sanat okulları ve kurslar açılmıştır. Sanat eğitimi, sadece akademik kurumlarda değil, özel atölyelerde ve sanat derneklerinde de verilmeye başlanmıştır. Günümüzde Türkiye'de sanat eğitimi, birçok üniversitede güzel sanatlar fakülteleri ve konservatuvarlar aracılığıyla verilmektedir. Ayrıca, özel sanat okulları, atölyeler ve kurslar da yaygın olarak bulunmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte dijital sanat alanında da eğitim imkânları artmıştır. Sanat eğitimi Türkiye'de geçmişten günümüze önemli gelişmeler kaydetmiş ve farklı dönemlerde farklı odak noktalarına sahip olmuştur. Bugün, sanat eğitimi Türkiye'de hem geleneksel hem de çağdaş yöntemlerle geniş bir yelpazede sunulmaktadır. Güzel Sanatlar bölümü içerisinde yer alan plastik sanatlar eğitimi veren kurumlarda dört yıllık zaman içerisinde Resim-iş Eğitimi, Müzik Eğitimi, Tiyatro Eğitimi alanında lisans eğitimi verilir. Ayrıca lisans sonrası eğitime devam etmek isteyenler için yüksek lisans ve doktora ve sanatta yeterlilik programları da bu kurumlarda yer almaktadır. Sanat eğitimi veren başlıca üniversiteler arasında; Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi yer almaktadır (Anonim, 2023).

Ülkemizde görsel sanatlar öğretim programının öğrencilere kazandırmış olduğu algı ve analiz yetenekleri aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 1.

Görsel Sanatlar Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Yetenekler (MEB, 2018)

Analiz Etme Yeteneği	Algılama Yeteneği
Öz Farkındalık	Tasarım
Eleştirel Düşünme	Çok Yönlü Düşünme
Değerlendirme	Gözlem Yapma
Kültürel Miras	Görsel Okuryazarlık
Malzeme Kullanma	Sanatsal Etik
Medya Okuryazarlığı	Bilişim Teknolojilerini Kullanma
Estetik Duyarlılık	El-Göz-Beyin Koordinasyonu Sağlam

2.1.3. Görsel sanatlar eğitimi. Görsel sanatlar eğitimi, öğrencilerin elde ettikleri bilgileri, günlük yaşantıları ve öteki derslerde öğretilen konuları da içerisine alarak bunlar içinde mantıklı bağlantılar kurmalarını sağlamayı amaçlayan geniş kapsamlı bir öğrenim şeklidir. Günümüzde uygulanan görsel sanatlar eğitimi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan müfredat programı incelendiğinde önceki programlardan değişik bir anlayışa ve yapıda olduğu görülebilmektedir. Müfredatta yapılan değişim ve gelişimlerde öncelikle, ismi “Resim-İş” olan dersin yerine ders içindeki etkinliklerin ancak salt fotoğraf eğitimine yönelik olmayan; heykel, seramik şeklinde üç boyutlu; grafik, emsalsiz baskı şeklinde iki boyutlu sanat alanlarını içeren “Görsel Sanatlar” ismi kullanılmıştır (Ertürk, 2013). Görsel sanatlar dersi her seviyedeki öğrenciyi keşfetmeye, yaratıcılıklarını kullanmaya ve üretmeye, bunları yaparken de rahatlamaya ve eğlenmeye yönlendiren yönleriyle her zaman ilgi çekici bir ders olmuştur. Ders müfredatında öğrencilerin ilgisini çekecek önemli değişiklikler yapılarak dersin daha anlaşılır hale getirilmesi mümkündür. Yani dersi bir boş zaman ve eğlence aracı olarak görmek yerine, kişinin daha derin düşünebileceği, kendi bilimsel yönlerini sorgulayabileceği, keşfedebileceği bir duruma getirilmesi gerekmektedir. Genişleme ve sürecin bir sonucu olarak bireyin sanat formlarına hâkim olma eğiliminde olması gerekir. Dersin içeriğinde bilişim teknolojisine yer verilen, farklı, özgün çizgi ve renklerin anlam kazandığı sanat eserlerinin tamamen zihin tarafından üretilmesi gerekmektedir. Bu anlamda dersin amacı çağdaş ve güncel teknolojiden uzak olmayacaktır (İlhan, 2019; Özsoy, 2003).

Sonuncusu 2018 yılında yayınlanan Görsel Sanatlar dersi müfredatında tüm müfredatların belirli temel değerlere dayanması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2018).

Bu temel değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olarak tanımlanmıştır. Söz konusu programda eğitim sistemimizin amacının, bütünleşik bilgi, beceri ve davranışa sahip insanlar yetiştirmek olduğu belirtilmektedir. Birinci sınıftan ortaokul sekizinci sınıfa kadar dürüstlük anlayışıyla oluşturulmuş ve programın sağlıklı uygulanabilmesi için öncelikle öğrencilerin sanatçı değil, sanata duyarlı kişilikler olarak yetişmelerini sağlayacak etkinliklerin düzenlenmesi ve öğretmenin öğrencinin neler yapabileceğini görmeye çalışması gerekmektedir (Tuna, 2020).

2.1.4. Görsel sanatlar eğitiminin amacı. Her eğitim programının sahip olduğu gereklilikler doğrultusunda hazırlanan müfredat programının temel amaçları, MEB 2018 programında, “öğrencilerin bireysel keşif süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve romantik alanlarda sıhhatli halde gelişimlerini desteklemek, kendini fark etme düzeyine ve kendi bireyselliğine müsait olarak etik bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz itimat ve öz disipline sahip, gündelik hayatta gereksinim duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve ilmi akıl yürütme ile toplumsal becerileri ve güzel duyu duyarlılığı kazanmış, bu tarz şeyleri faal bir halde kullanarak sıhhatli yaşam yönelimli bireyler olmalarını sağlamak, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, millî ve tinsel değerleri benimseyip yaşam tarzına dönüştürmüş, üretken, etken vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, toplumsal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, alaka ve kabiliyetleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak” olarak belirlenmiştir. MEB 2018 programında, görsel sanatlarda öğrenme üç alan olarak ortaya konmuş ve bu öğrenme alanları altında birtakım kazanımlar belirlenmiştir (MEB, 2018). “Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve tahsil kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük elde eden bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi elde eden, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, öteki disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler etrafında bütünleşmiş bir tedris programları toplamı oluşturulmuştur” (Akkurt ve Boratav, 2018).

Sanat eğitimi programlarının sanatçıyı yetiştirmek dışında farklı amaçları da içinde barındırması gerekmektedir (Bozok, 2021). Bu programlar kişinin geleceğe

hazırlanması aşamasında, daha önce fark etmediği taraflarını keşfeden, geçmişten beslenerek geleceğini oluşturan, sanattan keyif alan, kültürünü tanıdıkları olan ve kültürel değerlerini sakıyan bireyler yetişmesine destek olmalıdır. Özsoy (2015) bu konuda; dört tür temel amacı, “güzel duyu amaçlar, algısal amaçlar, teknik amaçlar, bireysel ve sosyal amaçlar” olarak sınıflandırmayı tercih etmiştir. Sanat eğitimi, her yaştan kişi için bir zorunluluktur. Kişinin şahsi hayatına katılacak müspet kazanımlar, küresel anlamda arasında bulunduğumuz insanoğlu ve toplumlar için avantajlar sağlar. MEB’da (2018), görsel sanatların tanımında tasavvur ve sanat ilkelerini kullanarak hayal gücü, yaratıcılık ve becerinin bir arada kullanılması ile ortaya koyulan emekler olduğu ifadesi yer almaktadır. Görsel sanatlar bireylerin gereksinimlerinden doğar. Farklı alanlardaki (Resim, heykel, seramik, grafik, mimari vb.) bu ihtiyaçlar, ortaya konulmuş olan eserler ile çözüme ulaştırılmaya çalışılır. Görsel sanatlar eğitimi, güzel duyu kıymet yargıların gelişimine katkıda bulunan, bireylerin görsel okuryazarlık, eleştirel düşünme ve mesele çözmesi için öğrenim dönemi düzenleyen bir alandır. Ek olarak, görsel sanatlar insanlık tarihini, tarihimizi, kültürümüzü ve hayattaki yerimizi kavramamıza destek olur (Erim ve Caferoğlu, 2012).

2.1.5. Görsel sanatlar eğitimi ilkeleri. Sanat eğitimi; kişinin algı ve yeteneklerini ortaya çıkarmasına yardımcı olmasının yanı sıra soyut kavramların algılanmasını, nesneler arası ilişkilerin oluşturulmasını ve esnek, akıcı ve özgün düşünmeyi kolaylaştırır. Duygu ve düşüncelerini malzemeye aktararak yeni deneyimler yaşamasını sağlar. Sanat hem duygusal yönünü hem de zihinsel yeteneklerini geliştirir. Gelecek neslin tam ve eksiksiz yetiştirilmesi, rasyonel ve nesnel düşünmesinin sağlanması; duyarlılık, hayal gücü ve kişisel dünya gelişimin dengelenmesi sanat eğitimi ile mümkündür (Ülkü, 2008). Yaratıcılık bilim ve sanatın kalbinde yer aldığından, her ikisinin de gücünden yararlanmanın çocuklar ve gençler için birçok faydası vardır. Kalkış sadece iki kanatla uçarken mümkündür. Bu bakımdan okullarda fen ve sosyal bilimler eğitimlerinin yanı sıra sanat eğitimine de ağırlık verilmesi gerekmektedir. Görsel sanatlar eğitimi anlayışını oluşturan ilkelere; bireyi tüm yetenekleriyle geliştirmenin önemini vurgulanmaktadır. Ayrıca tüm fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, vb. becerileri, ilgi ve yeteneklerine göre en uygun düzeye geliştirmesine yardımcı olmanın önemini vurgulanmaktadır. Bu yeteneklerden

biri de şüphesiz bireyin sanatsal yönüdür (Aykut, 2006).

Eğitim sistemimizin yakın ve uzak hedefleri vardır. Geniş hedefi, laik, sosyal, demokratik bir hukuk devleti olarak Batı medeniyetine ulaşmak ve onu geçmektir. Bu hedefler, eğitim sistemimizde yer alan tüm derslerin toplamından elde edilen sonucu ifade etmektedir. Bu hedefe ulaşmak için her ders farklı görevler içerir. Bu anlamda bir görsel sanatlar eğitiminin ilkeleri; yapıcı, yaratıcı, sorgulayan, analitik ve sentez becerileri gelişmiş, kapsayıcı fikirlere sahip, üretken insanlar yetiştirmektir (MEB, 2018). Görsel sanatlar eğitiminin amacı; yaratıcı, yapıcı, görsel algısı gelişmiş, kendisini sanatsal olarak ifade etmeyi bilen, öncelikle içinde yaşadığı kültürü iyi tanıyan, öğrenebilen, koruyabilen ve bunu gelecek nesillere aktarma sorumluluğunu taşıyan, dünyanın kültürel mirasına saygılı bireyler yetiştirmektir. Elbette eğitim sisteminin başarısı, sadece pozitif bilimlerin öğrencilere ne kadar kazandırıldığıyla ölçülmemektedir. Çocuk ve gençlerin eğitim sürecinde; beynin sol yarım küresinin aktif olarak çalıştığı okul programları (matematik ve fen dersleri), çocukların ve gençlerin büyümesi, herhangi bir alanda gelişmesi ve yaratıcılığının gelişmesi için yeterli değildir. Okul programlarında sanat derslerinin yanı sıra matematik ve fen dersleri de amaçlarına göre içerik ve ders derslerinde zorunlu dersler olarak yer alması gerekmektedir. Beynin sağ yarım küresini harekete geçiren ve geliştiren sözel olmayan, somut, sezgisel düşünme biçimleri de eğitim sürecine dahil edilmelidir. O halde okul programları her alanda yaratıcı insanlar yetiştirmek için uygundur (Kahraman, 2015). Sanat eğitimi; eğitimin bir detayı olarak değil, eğitimin amaçlarına ulaşması ve yaratıcı, üretken, duyarlı, estetik ve özgün fikirler sunabilen insanlar yetiştirmesi genel bir amaç olarak düşünülmelidir. Halk eğitimindeki sürekli değişim, uzun vadede güçlü bir eğitim yapısını beraberinde getirmiştir. Problemlere kısa vadeli, tek cevaplı çözüm arayışları, öğretimde fen ve matematiğe yapılan vurgu, görsel sanatlar öğretimini disiplinler arası bir hobi haline getirmiştir. Bu nedenle, görsel sanatlar eğitimindeki dersler, ana dallardan ziyade çoğunlukla eğlence amaçlı uğraşlardır ve çocuklar için bir etkinlik koleksiyonu olarak kabul edilmektedir (Tüzel, 2013).

Sanat bilincinin temellerinin çocukluk döneminde atılması, erken çocukluk eğitiminde verilen görsel sanatlar dersinin gerekliliğini ve önemini artırmaktadır. Erken yaşta en yeni sanat formlarıyla tanışan insanlar, modern sanata karşı tolerans geliştirir ve doğru

estetik beğeniye daha kolay elde etmektedirler. Küçük yaşlardan itibaren çocuklara sanat eğitimi programları aracılığıyla; Kurucu ve üretici olarak hareket ettiği, hayal gücünü ve çizim becerilerini geliştirdiği çeşitli sanatsal çalışmaların yanı sıra, yaşına ve olgunluğuna göre ilgi duyduğu sanatın birçok alanında izleyici, değerlendirici ve gerekirse eleştirmen olarak yer almaktadır. Böylece sanatın insan hayatındaki yerini daha iyi görülmektedir (Yılmaz, 2007). Çağdaş görsel sanatlar eğitimi ile; sanatın çok boyutlu olgusu ve sanat problemlerini tüm biçimleriyle yaşayan çocuk ve gençler, olay ve olguları çok yönlülük ve boyutlarıyla görüp yorumlayabilmektedirler. Görsel sanatlar eğitimi ile birlikte olay ve olguların anlaşılması daha kolaydır. Ayrıca bireyler yeniliklere, her türlü modern gelişmelere, yeni şekil ve tasarımlara açık hale gelmektedir. Görsel sanatlar eğitimi doğru bir şekilde almış olan bireyler yaşadığı çağın sosyal ve kültürel değişimlerini daha kolay anlamaktadır. Yalnızca bilişsel yönden değil aynı zamanda duyuşsal ve duygusal olarak da görsel sanatlar eğitimi kişinin gelişimine yardımcı olmakta, hoşgörölü ve dinamik bir kişilik olmasını sağlamaktadır (Aşılıoğlu, 2012).

2.1.6. Görsel sanatlar dersi içeriği. Öğretim programı, yapılacak olan öğrenim faaliyetleri arasında, konuları, hedefleri, kazanımları, süreleri kısaca alakalı bütün hususları belirleyen bir tasarımdır. Dolayısı ile Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı da alanın öğretimi ile alakalı bütün hususları belirleyen bir yapıyı içermektedir. Diğer tüm eğitim programlarında olduğu gibi Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı kapsamında da bireyi yaşama hazırlama mevzusunda değişen dünya koşulları göz ardı edilmeden, bir program oluşturulması ve günü geldikçe güncellenmesi gerekmektedir (Çığır, 2017). Görsel sanatlar dersi öğretim programının öğrenme alanları üç ana alan üzerinde yoğunlaşmaktadır:

1. Görsel iletişim ve biçimlendirme
2. Kültürel miras
3. Sanat eleştirisi ve estetik

Adı geçen programda; görsel sanatlarla ilgili kavramları edinme, sanatın değerini anlama, yetenekli öğrenciler bulma, sanat eserlerini tartışma, görsel sanatların kültürel mirasını keşfetme ve değerlerinin farkına varma, koruma bilinci kazanma, estetik

değerler oluşturma, anlatım teknikleri ve becerilerini birleştirme ve tasarım gibi kazanımlar da dahildir (Tuna, 2020).

Bireyler topluma uyum sağlamak için bilgilerini sürekli geliştirmek zorundadır. Zira öğrenme sürecinde birey, etken ve yaratıcıdır, ama bireyseldir. Bireysel olarak öğrenme işini tekrar organize etmek, bilgiyi edilgen olarak almak yerine bilgiyi kendine mâl etmektir. Dünyada hızla yaşanmış olan değişiklik, bireylerin bu değişiklik karşısında tavır geliştirmelerini gerektirmektedir. Bu tavır, öğrenim mevzuunda da kendini göstermektedir. Türkiye’de sanat eğitimi geliştirme konusunda, bilhassa Cumhuriyet ile süregelen bir gayret vardır. “Cumhuriyet dönemiyle beraber Resim-İş derslerinin okul programlarında önem kazanmaya başladığı görülür. İlk yıllarda yetersiz sayıda olan öğretmen ve altyapı kaynaklarıyla sürdürülmeye çalışılan görsel sanatlar eğitimi, ilk ve ortaöğretimde yer alsa da daha ağırlıklı olarak öğretmen okullarında verilmiştir”. Ancak sanat eğitimi programlarında vakit arasında birtakım değişimler yapılmasına karşın mevcut problemler tam olarak çözümlenememiştir (Aykut, 2006; Aşlıoğlu, 2012).

2.1.7. Portfolyo. Sanatçılar, fotoğrafçılar, yazarlar vb. meslek gruplarında yıllardır portfolyo oluşturulmaktadır. Portfolyolar çalışmaların en iyi örneklerini toplamak ve sergilemek için kullanılmaktadır. Ayrıca bu yaklaşım, öğrenci performansını değerlendirmek için en önemli yöntemlerden biri olarak eğitim alanına uyarlanmıştır. Portföy, temel eğitimden yüksek öğretime kadar eğitimin her kademesinde mesleki ve mesleki eğitimde kullanılmaktadır (Demirören ve ark., 2009). Portfolyo, bir öğrencinin bir veya birden çok alandaki katkısını, gelişimini ve başarısını gösteren hedeflenen öğrenci çalışmaları koleksiyonudur. Portföy geliştirme süreci ve değerlendirilmesi portföy değerlendirme olarak adlandırılmaktadır. Portföy tanımı zamanla değişmiş ve gelişmiştir (Elizondo-Montemayor, 2004).

Alanyazında yer alan değerlendirme tekniklerinin içerisinde performans değerlendirme, akran değerlendirmesi, kavram haritaları, öz değerlendirme, gözlem, müzakere vb. yer almaktadır. Başka teknikler de olsa alternatif değerlendirme denildiğinde akla ilk gelen teknik portföy değerlendirme tekniğidir. Aslında pek çok tekniği içine alacak kadar geniş olan bu tekniğin alternatif bir değerlendirme yerine birçok yerde yanlış kullanıldığı görülüyor. Portföy değerlendirmesi sadece ürünü değil aynı zamanda

süreci de değerlendiren bir değerlendirme türüdür (İzgi ve Gücüm, 2012). Dolayısıyla portfolyo sadece iyi bir değerlendirme sistemi değil, aynı zamanda eğitim niteliği yüksek bir yaklaşımdır. Öğrenci performansının değerlendirilmesinde en önemli yöntemlerden biri olan portfolyolar, temel eğitimden yükseköğretime kadar eğitimin her kademesinde, ayrıca özel ve mesleki eğitimde kullanılmaktadır (Alan, 2014).

Portfolyo terimi, Latince ayakta durmak anlamına gelen "portare" fiili ile yaprak anlamına gelen "foglio" fiilinin birleşiminden oluşan, sanat ve tasarım alanındaki eserlerin bir koleksiyonunu ifade etmektedir (Tanyeli ve Sözen, 2016). Bu kavram eğitim literatüründe "öğrenci sunum dosyası", "ürün varlık dosyası", "bireysel sunum dosyası", "öğrenci sunum dosyası" gibi çeşitli terimlerle anılmaktadır. Bu isimlerden Millî Eğitim Bakanlığı, 2005 yılında yeni eğitim programlarıyla yaygınlaştırmaya çalıştığı portfolyo için "öğrenci veri dosyası" tanımını tercih etti (Demirören, Melek, Koşan, Palaoğlu ve Koşan, 2009).

Portfolyonun kullanım amaçları arasında değerlendirme ve eğitim yer almaktadır. Amaçların net bir şekilde belirlenmiş olması eğitim ve değerlendirme aracı olarak hangi noktalar kullanılacağına kolayca tayinini sağlamaktadır (Barış ve Tosun, 2013). Atılğan ve ark.'a (2009) göre portfolyo kullanım amaçları şu şekilde maddelendirilebilir:

- Portfolyolar, öğrencilerin zamanla nasıl ilerlediğini ve geliştiğini gösterir. Öğrenciler, başlangıçtaki beceri seviyelerini ve sonraki gelişimlerini karşılaştırabilirler.
- Portfolyolar, öğrencilerin kişisel ve akademik hedeflerine ulaşma süreçlerini takip etmelerine yardımcı olur. Bu, öğrencinin güçlü yönlerini ve zayıf yönlerini belirleme ve gelişim alanlarını tanımlama konusunda yardımcı olur.
- Portfolyolar, öğrencilere kendi çalışmalarını değerlendirme ve yansıtma fırsatı sunar. Bu, öğrencilerin nelerin iyi gittiğini, nelerin daha iyi yapılması gerektiğini ve nasıl gelişebileceklerini anlamalarına yardımcı olur.
- Portfolyolar, öğrencilerin sunum ve iletişim becerilerini geliştirmelerine olanak tanır. Öğrenciler, çalışmalarını etkili bir şekilde sunma ve başkalarıyla paylaşma fırsatı bulurlar.
- Portfolyolar, öğrencinin bir konudaki bilgi, beceri ve yeteneklerini gösterme

ve gelecekteki eğitim veya iş fırsatları için referans oluşturma konusunda yardımcı olur.

- Portfolyolar, öğrencilere kendi öğrenme süreçlerini yönetme ve kendi çalışmalarını organize etme konusunda özerklik sağlar. Bu da öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla katılımını teşvik eder.
- Portfolyolar, öğrenci ve öğretmen arasında düzenli geribildirim sağlar. Öğretmenler, öğrencilerin ilerlemesini izleyebilir ve öğrencilere yönlendirme ve destek sağlayabilirler.

Bu amaçların doğru ve sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için ise portfolyonun ne vakit ve hangi durumlar için kullanılmasının uygun bulunduğu bilinmesi gerekmektedir. Çünkü uygun durumlar için kullanılacak kıyas araçları meydana getirilen ölçmenin geçerliğini artırmaktadır. Ölçme sonuçlarına dayalı olarak verilen kararların yerindeliği de uygun kıyas araçları ile elde edilen, geçerli değerlendirme sonuçlarına bağlıdır (Vass ve Kiss, 2021). Portfolyo kullanılmasının uygun olduğu durumlar ise aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir:

- Portfolyolar, öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini izlemek için kullanılır. Öğrencinin yazılı eserleri, proje çalışmaları, sınav sonuçları ve diğer performans göstergeleri portfolyo içinde saklanabilir ve değerlendirilebilir (İzgi ve Gücüm, 2012).
- Portfolyolar, öğrencilerin performansı hakkında aileleri ile iletişim kurmak için kullanılır. Aileler, çocuklarının öğrenme sürecine daha fazla katılmak ve öğrencinin güçlü yönlerini ve zayıf yönlerini daha iyi anlamak için portfolyolara erişebilirler.
- Portfolyolar, öğrencilerin başarılarını sergilemek için kullanılabilir. Öğrenciler, ödüller, sertifikalar, yaratıcı projeler ve diğer önemli çalışmalarını portfolyolarında sunarak, başarılarını gösterirler (Green ve ark., 2014).
- Portfolyolar, okul yöneticilerine öğrencilerin genel başarılarını ve gelişimlerini değerlendirmek için veri sağlar. Bu veriler, okul politikalarını ve eğitim programlarını iyileştirmek için kullanılır (İzgi ve Gücüm, 2012).
- Portfolyolar, öğrencilerin akademik ve kişisel hedeflerini belirlemelerine ve

izlemelerine yardımcı olur. Öğrenciler, portfolyolarını kullanarak hedeflerine ne kadar yaklaştıklarını izleyebilir ve gerektiğinde hedeflerini güncelleyebilirler (Mamur ve Özsoy, 2015).

- Portfolyolar, öğretmenler arasında iş birliğini teşvik eder. Öğretmenler, öğrencilerin portfolyolarını paylaşarak, öğrencinin farklı derslerdeki performansını daha iyi anlayabilir ve öğrencinin bütünsel gelişimini desteklerler (Green, Wyllie ve Jackson, 2014).
- Bir portfolyo kullanmak, karmaşık ve önemli program başarılarını değerlendirmek için diğer kıyaslama araçlarını kullanmaktan daha yararlı olabilir. Bazı karmaşık ve gelişmiş davranışları ölçmek, diğer kıyaslama araçlarını kullanarak özel bilgi ve deneyim gerektirir. Zira bilgi aktarımı yoluyla yeterlilik düzeyindeki karmaşık davranış kalıplarının elde edilmesi mümkün olmadığı gibi diğer tekniklerle ölçülmesi de daha zordur (Green ve ark., 2014; Mamur ve Özsoy, 2015).

2.1.7.1. Portfolyo türleri. Portfolyoların amacı, öğrencilerin düşünme becerilerini, zaman içindeki gelişimlerini ve problem çözme becerilerini görmektir. Benzer hedeflere ulaşmak için portfolyolar farklı şekillerde oluşturulmaktadır. Bu türler, dosyanın nasıl kullanıldığına bağlı olarak farklılık gösterir. Toplanan belgeler dosya türüne göre de değişiklik gösterebilmektedir. En yaygın öğrenci portfolyoları aşağıdaki gibi özetlenebilmektedir;

- a) Belgesel kanıtlar (araştırma dosyaları): Öğrencilerin kısa veya uzun süreli çalışmalarının toplandığı dosyalardır. Bu dosyaların amacı, öğrencinin ilerlemesini öğretmenle birlikte değerlendirmesidir. Bu nedenle, araştırma dosyaları sadece bitmiş işleri değil, öğrenme sürecinde yapılan eskizleri ve araştırmaları, öğrenci ve öğretmenler tarafından yapılan değerlendirmeleri de içerir.
- b) Süreç dosyaları: Bu tür öğrenci dosyalar, seviye ve öğrenme sürecini belirlemek için kullanılmaktadır. Çünkü dosyadaki tüm unsurlar değerlendirilmektedir. Bu dosyalar, öğrencinin süreç boyunca toplanan çalışmalarla önceden belirlenmiş öğrenme hedeflerine karşı nasıl ilerlediğini

ve geliştiğini yansıtır. Bu nedenle dosya, öğrencinin tüm çalışmasını içermektedir.

- c) Sunum dosyaları: Sunum dosyaları sergileme türleri olarak kullanılmaktadır. Öğrenciler tarafından yapılan en iyi ürünlerden oluşmaktadır, bir diğer ifade ile öğrencinin kendini en iyi yansıttığı çalışmalardır. Bu portfolyo türü özellikle görsel sanatlar alanında giriş sınavlarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Sunum dosyaları günlük aktiviteyi yansıtmadığından öğretim süreci hakkında yeterli bilgi vermemekte ve daha çok öğrencinin seviyesini belirlemek için kullanılmaktadır.
- d) Arşiv dosyaları: Seçilen materyaller bu dosyalara yerleştirilir. Materyaller, öğrencilerin yıl içindeki başarılarını anlatır. Amaç, geleceğin öğretmenlerine öğrencilerin yetenekleri hakkında bilgi sağlamaktır.

2.1.7.2. Portfolyo uygulama süreci. Sanat eğitiminde portfolyoların kullanımı ve içeriklerinin oluşturulması çok yönlü bilgi edinme açısından oldukça önemlidir. Portföy oluşturmanın tek bir yolu yoktur. Ancak içeriğin belirlenmesinde kullanılan sınıf düzeyi ve programı yansıtması ve portföyün sürekli gelişime yönelik olması çok önemlidir. Çünkü portfolyonun oluşturulması işlemi hem öğretmenin hem de öğrencinin çalışma şeklini etkiler ve geliştirir. Yazılı levhalar, çizimler, eskizler ve sanat eserleri önemli unsurlar olarak yerleştirilebilir. Ancak en önemlisi, çok çeşitli becerileri ve görevleri kapsar. Görsel sanat portföylerine aşağıdakiler eklenebilmektedir (Alrefaie, Hassanien ve Al-Hayani, 2020);

- Öğrencinin çizdiği, boyadığı, heykel yaptığı veya diğer sanat formlarında ürettiği eserler portfolyonun temelini oluşturur. Bu eserlerin fotoğrafları veya gerçek eserler,
- Öğrencinin sanat eserlerini oluşturma sürecini gösteren belgeler eklenir. Bu, eskizler, taslaklar, çalışma notları, süreç fotoğrafları ve diğer hazırlık materyalleri,
- Her eser için öğrencinin kendi yorumları, eserin oluşturulma süreci hakkındaki düşünceleri ve eserin anlamı veya etkisi hakkındaki analizleri,

- Her eserin teknik detayları ve kullanılan malzemeler hakkında bilgi (Örneğin, bir resmin boyutları, kullanılan boya türleri veya bir heykelin yapımında kullanılan malzemeler ve teknikler gibi),
- Öğrencinin kendi sanat pratiğiyle ilgili hedefleri, ilgi alanları ve sanatla ilgili düşünceleri,
- Öğrencinin aldığı sanat eğitimi, kurslar, atölye çalışmaları veya diğer deneyimler (Resim dersleri, heykel kursları, dijital sanat atölyeleri gibi aktiviteler),
- Öğrencinin kazandığı sanatla ilgili ödüller, sergilerde yer alması, yarışmalarda başarıları veya sanatla ilgili diğer önemli başarılar,
- Öğrencinin sanat tarihine, sanat teorisine veya belirli sanatçılara yönelik yaptığı araştırmalar.

İçeriğin kapsamını belirlemek için portfolyoda kullanılan araçlar, görev sayısı, görevlerin sırası, öz değerlendirme sayısı, akran değerlendirmesinin unsurları ve portfolyo değerlendirmesi için zaman çerçeveleri kullanılabilir. Ancak portfolyoların içerikleri planlanırken esneklik göz önünde bulundurulmalıdır. İçeriği çok fazla sınırlamak, öğrencilerin yaratıcılık, öz-düşünme ve öz sorumluluk hedeflerini baltalayabilmektedir. Çok az kısıtlama ise öğrencileri uygun içerik konusunda kararsız bırakabilmektedir (Mamur ve Özsoy, 2015).

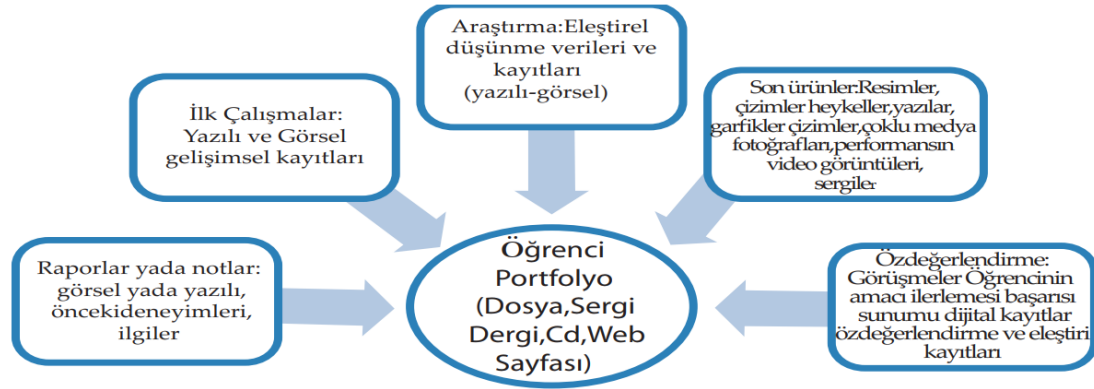
Portföy değerlendirme teknolojisini sınıfta kullanmak zaman, çaba ve yaratıcılık gerektirir. Çünkü portföy oluşturmak sistematik adımlardan oluşmaktadır. Bu adımlardan ilki, evrak sürecini organize etmek ve planlamaktır. Burada verilerin taşınması ve depolanması ile ilgili bazı adımların belirtilmesi gerekmektedir. Örneğin; Öğrenci portfolyoları nerede tutulur? Öğrenciler portföylerini evde tutabilir mi? Portföyler nasıl bölünür? Portföydeki eserler akran değerlendirmesine nasıl gönderilir? Portföyün içeriği nedir? Değerlendirmeler hangi aralıklarla yapılıyor? Gibi soruların yanıtlarının önceden belirlenmiş olması gereklidir. Sağlıklı portfolyo yönetimi açısından öğretmenin bu soruları nasıl cevaplayacağını bilmesi önemlidir (Farrell, 2020; Yılmaz, Koçyiğit ve Arpacıoğlu, 2022). Bu süreçte öğrencilerin portfolyoya aktif olarak katılmaları ve portfolyonun değeri hakkında önemli bir yargıda bulunmaları nedeniyle öğrencilerin önerilerini dikkate almak faydalı olabilmektedir.

Burada: "Portföyünüzde ne görmek size fayda sağlar?" sorusu çok önemlidir. Bu şekilde, öğrenciler öğrenmeye katılabilir ve çalışmalarının mantığını anlayabilirler. Portfolyo oluşturma sürecinin önemli bir parçası olan özyönetim ve özdeğerlendirme yolunu dahi öğrenebilmektedirler. Bu anlamda öğrencinin sürecin başında kendisinden ne beklendiğini bilmesi, bilinmeyen kaygısını gidermesi, öğrenmesinde risk alması ve yeni beceri ve teknikleri denemesinde yarar vardır. Yine planlama aşaması öğrencilere birbirlerinin portfolyolarını sergileme veya kolay erişilebilir alanlar yaratma fırsatı sağlayabilmektedir. Bu, öğrencinin çabasını görmek ve öğrendiklerini göstermek için gereklidir (Zeybek, 2019).

Portfolyo oluşturma sürecindeki ikinci adım, öğrencilerin öğrenmelerini ve gelişimlerini yansıtan materyalleri toplamalarıdır. Bu aşamada portföyün hedeflerine göre bağlamsal içerik oluşturulmalıdır. Koleksiyondan yapılan tüm seçimler, değerlendirme kriterlerini açıkça yansıtmalıdır (Demirkan, 2019). Bu aşamada öğretmenlerin dikkat etmesi gereken önemli noktalar vardır. Bunlar; Portföyün öğrenci tarafından üretilen her şeyi temsil edip etmediği, çalışmanın gruplar halinde mi, bireysel olarak mı yoksa ortaklaşa mı yapıldığı ve portfolyo ürünlerinin verilen görevlere gerçekten karşılık gelip gelmediğidir. Portföyler hakkında düşünmek, süreçte önemli bir adımdır. Portfolyo değerlendirmelerini standart dosyalardan ayıran en önemli özellik, öğrencilere kendini yansıtma fırsatı sağlamasıdır. Burada öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki bilişsel reflekslerini, bilgi ve becerilerini gözlemlemek mümkündür. Bu nedenle öğretmen, öğrencilerin kendilerini yansıtabilecekleri çalışma yaprakları hazırlamalıdır (Sebolao, 2019). Böylece öğrenciler performanslarına göre performans seviyelerini belirleyebilir ve gelişime ihtiyaç duydukları alanları görebilirler. Bu aşamada öğrencilerin öğrenme süreçlerine ilişkin bilişsel refleksleri ile temel bilgi ve becerilerin gelişimi gözlemlenebilmektedir. Öğrenci, çalışmalarını değerlendirmek için "Neden bunu seçtim?", "Neyi iyi yaptım?", "Buradaki hedeflerim nelerdi?", "Hangi alanda zayıftım?", "Daha fazla nasıl geliştirebilirim?" gibi sorulara yanıt arayabilir. Ancak, portfolyo ilk kez kullanılıyorsa, öğrenciler portfolyo geliştirme ve değerlendirme hakkında programın başında bilgilendirilmelidir. Bu amaçla özel bir broşür veya rehber hazırlanarak broşürde portföyün amacını, içeriğini, değerlendirme sürecini ve puanlama sistemini açıklamakta fayda vardır (Mamur ve Özsoy, 2015).

2.1.8. Eğitimde portfolyo kullanımı. Portfolyoların öğrenim literatürü tanımı neredeyse portfolyo tanımıyla eşleşmektedir. Portfolyo; öğrencilerin bir veya daha oldukça alanda gelişimlerini yansıtan amaçlı, kronolojik talebe çalışmalarının biriktirilmesidir. Grace (1992)'in ifadesi ile de öğrencinin öğrenme döneminin bir kayıdır. Bu süreçte öğrenci ne öğrendiğini ne kadar öğrendiğini, düşündüğünü, sentezlediğini, ürettiğini, yaratımda başarılı olup olmadığını ve sosyalleşerek bunu ötekiler ile iyi mi paylaştığını gösterebilmektedir. Çünkü portfolyolar temelde üç ardışık basamaktan oluşmaktadır. Bunlardan ilki düzenleme ve planlamadır. İkincisi koleksiyon yapma bir diğer ifade ile öğrencilerin portfolyo dosyasını kurmak için materyalleri toplama sürecidir. Üçüncü basamak ise yansıtmadır. Bu basamakta, portfolyoları diğer dosyalardan ayıran en mühim aşamadır. Çünkü bu noktada öğrencilerden yansıtıcı ve açıklayıcı yazılı verilerle sanatla alakalı çalışmalarına dair düşüncelerini almak hedeflenir. Öğrencilerin sergiledikleri portfolyo bilgilerini niçin seçtiklerinin, öteki emekleri ile karşılaştırdıklarında iyi mi sonuca vardıklarının yanıtlarını bu aşamada hazırlananlar içermektedir (Ülker, Unlu ve Usta, 2021). Bu aşamada öğrencilerin öğrenme süreçleri üstüne olan bilişsel yansımalarının, anahtar bilgi ve becerilerin gelişimlerinin izlenmesi olasıdır. Bu kısımda talebe, yapmış olduğu çalışmaların bir seviyede muhakemesini yapmak amacı ile kendi ile alakalı görüşlerini yansıtır. Bu yüzden “Neden bu detayları seçtim?”, “Neleri iyi yaptım?”, “Buradaki amaçlarım neydi?”, “Hangi alanda zayıftım?”, “Bunun daha da gelişmesini iyi mi sağladım?” şeklinde sorulara cevap arayabilir. Bu özelliği ile portfolyolar nitel araştırmalar için veri deposu durumuna gelmektedir. Portfolyoların önemli bir özelliği de esnek ve değişken bir yapıda olmalarıdır. Çünkü portfolyo oluşturmada tek bir yol yoktur. Portfolyolar araştırmacının problemine çözüm kazandıracak veya düşünülmesi ihtiyaç duyulan mevzuyu yansıtacak biçimde yapılandırılabilir. Nitekim portfolyolarda (Imhof ve Picard, 2009; Mamur, 2012);

- Tarihsel, eleştirel ve estetiksel disiplinlerin belirtildiği yazılı materyaller,
- Öğrencinin kendi çalışmasını değerlendirmesi,
- Sunulan materyaller hakkındaki tartışan öğrencilerin görselleri ve değerlendirmeleri bulunabilmektedir.

Şekil 1. Eğitimde kullanılan portfolyoların içerikleri (Mamur, 2012)

Görsel sanatlar eğitimi gelişimsel ve gözlemsel olarak, teknik yetenek, özgünlük, estetik duyarlılıkla ilgili bir alandır. Bu eğitimden yola çıkarak öğrencinin özgün sanat eseri yaratma becerisine sahip olması beklenmektedir. Özgün sanat eserleri yaratmak, ileri düzey düşünme becerileri gerektirir. Öğrenci problemi bulmayı, problemi çözmek için gerekli bilgileri aramayı, problemin çözümü hakkında düşünmeyi, farklı seçenekler üretmeyi ve sonuca görsel olarak ulaşmayı bekler (Modise ve Mudau, 2022). Ancak öğrenmedeki bu gelişimi değerlendirmek sanatın doğası gereği oldukça zordur. Sanatın öznel yapısı, sanat eğitiminin ölçülmesini ve değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Diğer bilimsel alanlarda olduğu gibi değerlendirme süreçlerinde de kesin ölçütler belirlemek zordur. Geleneksel değerlendirme kural ve yöntemlerini görsel sanatlar eğitimine uygulamak kolay değildir. Ancak eğitim sistemi üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurlar (Vorotnykova ve Zakhar, 2021);

- Hedefleri tanımlamayı,
- Bu hedeflere ulaşmak için öğrenme deneyimleri yaratmayı,
- Hedeflere veya kazanımlara ulaşmayı değerlendirmeyi içerir.

Eğitim sisteminin bu üç unsuru dikkate alındığında sanat derslerinde değerlendirme zorunludur. Ancak bireysel ifadenin değerlendirilmesi ve sunulması diğer alanlara kıyasla daha karmaşık bir yapıya sahip olabilmektedir. Güzel sanatın temel özelliği olan özgün anlatım, genel ve geleneksel yargılara kolayca dayandırılmamaktadır. Bireysellik, görsel sanatlar eğitiminin içeriğini belirleyen temel ilkedir. Bu nedenle sanatsal, ifade edici ve yaratıcı unsurlar ihmal edilmemelidir. Sanat derslerinde

uygulamalı olarak görülebilen öznellik olgusunun ifadesinde de özgün yöntemler denenebilmektedir (Ciesielkiewicz, 2019). Bu bağlamda bireyin öznelliğini sınırlamayan, nitel ve yaratıcı süreci daha görünür kılan değerlendirme yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Ancak araştırmalar, öğretmenlerin görsel sanatlar eğitiminde tercih ettikleri ve kullandıkları tekniklerin birçoğunun temel bilgi ve becerileri ölçtüğünü ve üst düzey bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerileri incelemede yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu nedenle, öğrencinin öğrenmedeki performansını değerlendirmek için son yıllarda eğitim alanında yaygın olarak kullanılan yapılandırmacı ve bilişsel öğrenme kuramlarının felsefesine uygun değerlendirme tekniklerinin kullanılması önerilmektedir. Bu teknikler içerisinde portfolyolar da yer almaktadır (Başbuğ ve Başbuğ, 2016).

2.1.9. Sosyal medya. Sosyal medya; metin, resim, ses ya da video gibi çeşitli formatlarda dijital ürünlerin kamuoyuyla hızlı bir şekilde paylaşılmasını sağlayan medya alanlarıdır. Geniş etkileşime olanak sağlayan süreç, birbirini tanıyan veya hiç tanımayan insanlar arasında gerçekleşmektedir. Günümüzde herkes kendi sosyal medya hesabına kolaylıkla sahip olabilmekte ve internet aracılığıyla her yerden erişim sağlayabilmektedir. Sosyal medyanın 3 özelliği vardır (Bozarth, 2010; Safko, 2010);

1. Sosyal medya yaygın iletişim aracıdır. Sosyal medya üzerinden medya yayılımı, zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın internet üzerinden daha kolay bulunup erişilebilmektedir.
2. Sosyal medya, kullanıcıların kendi medyalarını oluşturmaya olanak tanımaktadır. Basılı yayın dönemi olarak adlandırılan önceki dönemde, yalnızca yapımcının medyayı oluşturma ve yayınlama konusunda açık bir sorumluluğu vardır. Oysa sosyal medyada artık herkes kendi içeriklerini oluşturup yayınlatabilmektedir. Sosyal medya aracılığıyla yaratma ve yayınlama kavramı birden çoğa değişmiştir ve tekillikten çoğulluğa geçiş yaşanmıştır. Sosyal medyanın bu özelliği, sosyal medyada e-portföy kullanımının gelişmesine temel oluşturmaktadır.
3. Sosyal medya, kullanıcılara bilgileri değiştirme, kaydetme ve saklama fırsatları sunmaktadır. Ayrıca, kullanıcılar sosyal medyada bilgi oluştururken veya düzenlerken başkalarıyla koordineli çalışabilme imkanları vardır.

Öğrenme etkinliklerinde kullanılan çevrimiçi ağlar;

- Öğrenme aktivitelerine olanak sağlayan içeriklerin yayınlanabildiği paylaşım alanlarında video paylaşımı, fotoğraf paylaşımı ve dosya paylaşımı sohbet/grup tartışması beyin fırtınası bildirim mesajları, randevu, atama ve takip, değerlendirmeyi sağlamaktadır.
- Çevrimiçi sosyal ağlar; Blog, Wordpress, Wikipedia, wikispaces, slideshare Flickr, Instagram, Youtube, mediafire, 4shared Twitter, Facebook, MSN, Skype, web tahtası Wikispaces, Facebook Twitter, Facebook, Google olarak sıralanabilmektedir.

İletişim: İletişim kategorisinde yer alan sosyal medya, kullanıcıların makaleler yazmasına ya da ilgilendiklerini yayınlamasına olanak sağlayan ortamlardır. İletişim kategorisindeki sosyal medyalarda ise daha çok sesli, görüntülü ve yazılı iletişime olanak verilmektedir (Best ve ark., 2014).

İş Birliği: Sosyal medyadaki bu kategori, belirli bir alandaki uzmanların bilgi oluşturmak için birlikte çalışmasına olanak tanır. İş birliği kategorisindeki bir örnek Wikipedia'dır (Li, Chen, Liou ve Lin, 2014).

Topluluk: Topluluk kategorisi, bilgileri değiştirmek ve paylaşmak için ortak ilgi alanlarına sahip kişiler için sosyal topluluk veya sosyal ağ oluşturulmasına olanak vermektedir. Herkesin bir resimle kendi profili vardır ve arkadaşları bir topluluğa katılmaya veya toplulukta arkadaş bulmaya davet etmeye izin verir. Bu kategorinin örnekleri Facebook, Myspace, Google+'dır (Corea, 2015).

Multimedya: İnsanların resim veya medya paylaşımlarına olanak sağlayan sosyal medya, multimedya kategorisine aittir. Kullanıcılar, erişim ve geri alma kolaylığı ile fotoğraf veya medya yükleyebilmekte, arkadaşlarıyla ve halkla paylaşabilmektedir. Bu kategorinin örnekleri Flickr, YouTube veya Slideshare'dir (Li ve ark., 2014).

Eğlence: Bu kategoride kullanıcılar başkalarıyla oyunlarda veya farklı sanal ortamlarda sohbet edebildiği çevrimiçi oyunlar veya sanal dünyadaki çeşitli aktivitelerle kendilerini ve diğerlerini eğlendirebilmektedir (Loiacono ve McCoy, 2018).

Sosyal medya, sosyal topluluk ağı kategorisine dahil edilmiştir. Sosyal ağ, insanların ve insanlar arasındaki bağlantıların oluşturduğu, etkileşimi, bilgi ve etki alışverişini

sağlayan bağlantılarla oluşan bir yapıdır (Knoke, 2008). Çevrimiçi sosyal ağlar, öğrencileri ortak çalışmalarda destekleyen ve öğrenme etkinliklerine uygulayarak öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştiren sosyal medyanın bir parçasıdır. Çevrimiçi sosyal ağları kullanan 6 öğrenme etkinliği stili vardır. Bunlardan birincisi içerik yayınlamadır. Günümüzde artık öğretmenler, öğrencilere Blog, Wordpress, Wikipedia, wikispaces, slideshare'den öğrenme içeriğini okumaları ve ardından sınıfta bir tartışma yürütmeleri için görev verebilmektedirler. İkincisi, video paylaşımı, fotoğraf paylaşımı ve dosya paylaşımını içeren etkinliklerdir. Öğretmenler, öğrencilerin indirebileceği dosyaları paylaşmak için Flickr, Youtube, mediafire, 4shared kullanabilmekte ve öğretmenler, öğretimin ilgili konularındaki diğer öğrenme kaynaklarını paylaşabilmektedirler. Üçüncüsü, Twitter, Facebook, MSN, Skype, webboard kullanarak sohbet ve grup tartışmasının kullanılmasıdır. Öğretmenler, çeşitli konular vererek tartışmayı yönetir ve öğrencilerin tartışmasına izin verir. Forth, öğretmenlerin bu aktiviteyi yönetebilecekleri beyin fırtınası platformudur. Wikispaces, Google Doc, Facebook beyin fırtınası araçları olarak sunulmaktadır. Bu alanlarda kullanıcılar fikrini paylaşabilir ve her yerde erişim sağlayabilmektedirler. Beşincisi, mesajları bildirmek, randevu almak, ödev vermek ve öğrenmeyi takip etmek için Twitter, Facebook, Google Doc kullanımıdır. Sonuncusu ise değerlendirmedir. Öğretmenler, Google Dokümanı kullanarak çevrimiçi değerlendirme formları oluşturabilmektedirler (Babae, 2012; Chantanarungpak, 2013).

2.1.10. Portfolyo olarak sosyal medyanın kullanımı. Eğitim-öğretimde portfolyo oluşturma'nın önemi giderek artmaktadır ve sosyal medya, bu süreçte önemli bir rol oynayabilir. Öğrencilerin sosyal medyayı portfolyo oluşturmak için kullanmalarının çeşitli olasılıkları vardır ve bunun eğitim alanında sağlayabileceği faydalar önemlidir. Öğrencilerin portfolyo oluşturmak için sosyal medyayı kullanmaları, günümüz dijital çağında önemli bir araç haline gelmiştir. Sosyal medyanın kullanımı, öğrencilere bir dizi fırsat sunar ve bu fırsatlar, eğitim ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur (Konuk ve Günütaş, 2019). Günümüzde bir bilgi okyanusuna dönüşen web vasıtasıyla bireylerin hemen hemen süresiz miktardaki veriye yetişmesi çok kolaylaşmıştır. Sosyal medya platformları, öğrencilerin kendi öğrenme ve başarılarını sergilemeleri için ideal bir alan sunar. Öğrenciler, proje

çalışmalarını, sanatsal yeteneklerini, akademik başarılarını ve diğer önemli deneyimlerini paylaşarak potansiyel okullar, işverenler ve diğer profesyoneller tarafından fark edilebilirler. Bu, öğrencilerin gelecekteki akademik veya kariyer fırsatları için kendilerini tanıtmalarına yardımcı olabilir. E-öğrenme, öğrencilere herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerden erişim imkânı sunar, böylece geleneksel sınıf ortamına bağlı kalmadan öğrenme deneyimlerini zenginleştirir. Bu, çevrimiçi dersler, interaktif eğitim materyalleri, sanal sınıflar, web seminerleri ve öğrenci değerlendirme araçlarını içerir (Ekemen, 2022).

E-portfolyo tanımları incelendiğinde araştırmacıların genel olarak dosya içeriğine konabilecek elektronik ürün çeşitleri üzerinde durulduğu görülmüştür. E-portfolyo, eğitim-öğretimde kullanılan dijital bir araçtır ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini, başarılarını ve deneyimlerini dijital olarak belgelemelerini sağlar. Geleneksel portfolyoların dijital bir versiyonu olan e-portfolyolar, öğrencilerin öğrenme yolculuklarını izlemelerine, geliştirmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olur. E-portfolyolar genellikle öğrencinin öğrenme hedeflerine, ilgi alanlarına ve başarılarına odaklanır ve öğrencinin kendi kişisel ve akademik gelişimini sergilemesini sağlar (Gezgin, 2018). E-portfolyolar, öğrencilere ve eğitimcilere öğrenme ilerlemesini izleme, geribildirim sağlama ve öğrenme hedeflerini belirleme konusunda değerli bir araç sunar. Aynı zamanda, e-portfolyolar öğrencilere kendilerini tanıma, kendilerine güvenme ve gelecekteki kariyer hedeflerine hazırlanma konusunda da yardımcı olabilir. Bu nedenle, eğitim-öğretimde e-portfolyoların kullanımı giderek daha popüler hale gelmektedir. Bunun yanı sıra portfolyo türleri farklılaşabilmektedir. Portfolyolar öğretim ve değerlendirme amacıyla kullanılabilir. Geleneksel portföylerden farklı olarak elektronik portföyler elektronik olarak toplanır, saklanır ve yönetilir. Bu iki portföy türü, multimedya programları, veritabanları, kelime işlemci ve çevrimiçi görselleştirme programları gibi elektronik medya kaynakları ile karakterize edilir. Tüm bu tanımlara dayanarak bir elektronik portföy; ses, video, grafik ve öğrenciye açık metin gibi öğrenci tarafından üretilen multimedya ürünlerinin, öğrenci değerlendirmesini kolaylaştıracak şekilde kolayca saklanmasını ve taşınmasını sağlayan elektronik ortam olarak tanımlanabilir (Alan, 2014).

E-portföy, ses, fotoğraf, video veya metin gibi çeşitli formatlarda portföy toplamak ve depolamak için bilgisayar teknolojisinin kullanılmasıdır. E-portföy geliştiricilerin

öğrendiklerini göstermek için erişim ve değişiklik kolaylığı sağlayan her çalışmayı birbirine bağlayarak kullanılabilmektedir. E-portföyün 4 bileşeni vardır (Kim ve ark., 2010; Scolere, 2019);

1. Hedefler: Hedefler, e-portföyün neyi açıkladığını ve çalışmanın amacını gösterir. Genel hedefler, müfredatın başarılmamasını, kendi e-portföylerini yansıtarak öz değerlendirmeyi ve öğrenme hedeflerine ulaşmak için öğretmenlerin öğretimdeki sorumluluklarını değerlendirmeyi içermektedir.
2. İçerik: İçerik, öğrenme hedeflerinin başarısını yansıtan kanıtlar içermektedir. İçerik, seçilen çalışmalar, öğrencilerin öğrenme yansımaları, belirgin hedefler, öğrenme sürecindeki örnekler ve öğrencinin gelişimini gösteren kanıt örnekleri olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır.
3. Zaman Çizelgesi: Zaman çizelgesi, e-portföyün ne zaman değerlendirileceğinin ve hedeflere ulaşılmasının planlanmasıdır. Zaman çizelgesindeki süreç, öz değerlendirme ve yansıtma oluşmaktadır. Öz-değerlendirme için öğrenciler e-portföydeki başarılarını dereceli puanlama anahtarı kullanarak değerlendirmektedirler. Yansıtma, öğrencinin düşüncelerini kullanarak öğrenmesinden elde ettiği e-portföyünün derecelendirilmesidir.
4. E-portfolyo değerlendirme: E-portfolyo değerlendirme, e-portföyün öğrenme kanıtlarından hedeflerle uyumluluğunun değerlendirilmesidir. E-portföy değerlendirme rubrik puanlama ile yapılmaktadır.

E-portfolyo geliştirmenin 5 süreci vardır (Barrett, 2000):

- İlk adım, e-portfolyo amaçlarını ve içeriğini tanımlamaktır. Bu adım, öğretmen ve öğrencilerin e-portfolyonun amaçlarını ve e-portfolyodaki içeriği anlamalarına yardımcı olur. E-portfolyonun değerlendirme kriterleri bu adımda ortaya çıkar. Ayrıca bu adım, e-portfolyo oluşturmada kullanılan teknolojiyi tanımlar.
- İkinci adım, e-portfolyo oluşturmaktır. Öğrenciler, hedeflere ulaşmak için çalışmaları belirlemek ve oluşturmak için multimedya kullanırlar. Bu adımda e-portfolyolarının kimliğini oluştururlar.
- Üçüncü adım, kendini yansıtmadır. Bu adımda öğrenciler e-portfolyodaki her

çalışmalarını ilk adımda belirlenen kriterlere göre yansıtacak mesajı yazmaktadırlar.

- Dördüncü adım, e-portfolyo bağlantısını tasarlamaktır. Bu adım, e-portfolyodaki her işi birbirine bağlamak için elektronik araçları seçmek, toplamak ve düzenlemektir. Son adım, e-portfolyo sunmaktır. Bu adım, e-portfolyoyu uygun araçta gerçekleştirmek ve herkese gösterilmesini içermektedir.

Şekil 2. Sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı (Chantanarungpak, 2015)

Yukarıda Şekil 2’de sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı basit bir şekilde şematize edilmiştir. Pedagojik bir araç olarak e-portfolyoların literatüre dayalı bir tartışmasında Butler (2010), yükseköğrenim kurumlarında eğitim almakta olan öğrenciler tarafından e-portfolyoların kullanımına odaklanmış ve araştırmasını gerçekleştirdiği öğrenciler için, portfolyo kullanımının eğitim-öğretimdeki 16 ana faydasını özetlemiştir ve bunlar:

- Beceri geliştirme,
- Öğrenme kanıtı,
- Yansıtma,
- Psikolojik faydalar,
- Hızlı ve kolay geri bildirim,
- Değerlendirme,
- Eserler,
- Sunulan ürünlerin kolay revizyonu,

- Taşınabilirlik,
- Paylaşım ve erişim kolaylığı,
- Organizasyon,
- Depolama,
- Maliyet,
- Standardizasyon,
- Çoklu görünüm,
- Gerekğinde gizliliğin kolay sağlanmasıdır.

Yukarıda sıralanmış olan bu temel avantajlar, geleneksel e-portfolyolar için bir çerçeve görevi görebilmekte ve farklı e-portfolyo biçimlerini karşılaştırmak için yararlı olmaktadır. Özellikle de Web 2.0 teknolojisi dalgası yükseköğretim kurumlarını ve genel olarak toplumu kasıp kavurduğunda ve kaçınılmaz olarak e-portfolyo hareketinin sosyal medya araçlarına dönüşmesini kolaylaştırmıştır (Clark ve Eynon, 2009).

Eğitim alanında, e-portfolyolar, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin, bir öğrencinin yaşamış, deneyimli ve teslim edilmiş öğrenimini anlamlandırmak için aktif ve işbirlikçi katılım yoluyla anlamlı öğrenme deneyimlerini birlikte yaratmaları için bir alan ve platform sunmaktadır. Öğrencilere sadece öğrenenler olarak rollerini keşfetmeleri, bağlantılar kurmaları ve öğrenmelerini daha kasıtlı olarak entegre etmeleri için fırsatlar sunmakla kalmaz, aynı zamanda yöneticiler için öğrenci öğrenimini ve program başarısını değerlendirmenin daha otantik bir yolunu sunmaktadır (Buyarski ve ark., 2017; Bank ve ark., 2019). E-portfolyo, yüksek etkili bir uygulama olarak kabul edilmektedir ve özellikle de yüksek öğrenimde yaygın olarak benimsenmiştir. Bunun nedeni kendi kendini yöneten öğrenciler ve özerk düşünürleri üretme potansiyeline sahip olmasıdır. Öğrenmenin sosyal, yerleşik ve otantik bağlamlarla en iyi şekilde gerçekleştirildiğini, işbirlikçi, yansıtıcı ve bütünleştirici öğrenmeyi teşvik ettiğini ve öğrencilerin öğrenmeyi görsel, sözlü, yazılı ve video gibi birden fazla mod aracılığıyla göstermelerini sağladığı bildirilmektedir (Batson ve ark., 2017).

2.1.11. Sosyal ağların eğitimde kullanımı. Sosyal ağların, bilhassa gençlerimizin hayatında mühim bir yer tutmaya başlaması eğitim çalışmalarında kullanılması açısından çeşitli araştırma ve çalışmaların yapılması için teşvik edici olmuştur. Bu durum hem öğrenim psikolojisinin hem de toplumsal psikolojinin ortak inceleme mevzusu olmuştur. Öncelikle Facebook’la alakalı istatistikler kişilerin dünyasına bu kadar etkili olan bir olgunun öğrenim faaliyeti için kullanılmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Ekici, 2012).

Sosyal ağ ortamları; şahsi ifadeler, ilgi duyulan gurupları oluşturma, ortaklaşa iş ve paylaşım amaçlı yeni imkanlar sağlamaktadır. Sosyal ağlar, yükseköğretimde giderek daha fazla önem kazanan bir araç haline gelmiştir. Öğrenciler, öğretim üyeleri ve idari personel arasında iletişimi kolaylaştırmak, kaynak paylaşımını artırmak ve eğitim deneyimini zenginleştirmek için yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Öğrenciler için, sosyal ağlar birçok fayda sunar. Öncelikle, dersle ilgili tartışma gurupları veya sınıf içi platformlar aracılığıyla akademik içerikle etkileşime girebilirler. Bu, öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini ve ders materyalini daha iyi anlamalarını sağlar. Ayrıca, sosyal ağlar aracılığıyla öğrenciler, proje iş birlikleri için ortaklar bulabilir ve akranlarıyla fikir alışverişi yapabilirler. Araştırmacılara göre, sosyal ağlar hem yazışma becerilerini geliştirir hem de toplumsal bağlılığı genişletir ayrıca akran desteğini kuvvetlendirir ve iş birliğine dayalı öğrenmenin oluşmasını sağlar (Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010). Ayrıca sosyal ağ siteleri, üniversitelerin çok desteği olmadan basit ve ucuz biçimde kullanılabilmekte, öğrenciler açısından öğrenim süreçlerine rahatlıkla entegre edilebilmekte ve benzer türdeki kullanımlar hız bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Öğretim üyeleri için, sosyal ağlar ders materyallerini paylaşmak, duyurular yapmak ve öğrencilerle etkileşimde bulunmak için etkili bir araçtır. Öğretim üyeleri, öğrencilere ek kaynaklar sağlayabilir, ödevleri ve projeleri hakkında geri bildirimde bulunabilir ve hatta sanal ofis saatleri düzenleyebilirler. Bu, öğrencilerle daha yakın bir ilişki kurmalarını ve öğrenme sürecini desteklemelerini sağlar. Bu sayede öğrenciler üniversiteden mezun olduktan sonra kendi öğrenme süreçlerine internet üstünden yine yetişme ve çalışmalarını araştırma şeklinde olanaklara sahip olabilmekte ve kendi öğrenme geçmişlerine ulaşabilmektedir. Sosyal ağlar akademisyenler için de birçok fayda sağlamaktadır. Sosyal ağ siteleri, esnek bir diğer ifade ile kişiye özgü olabilme ve kullanıcı dostu olması nedeni ile diğer öğretim idare sistemlerine göre daha basit kullanılabilir. Birçok öğrencinin ve

araştırmacının fazlaca daha kolay adımları takip ederek bir camiası oluşturmaları, kendi aralarında paylaşımların gerçekleşmesi, yazışma ve dönüt açısından çok kolaylıklar sağlamaktadır (Zaidieh, 2012; Oh, Chan ve Kim, 2020).

İnternet ortamının, iletişim platformlarının özelliklerine bakıldığında; Kişilerarası iletişimi, multimedya paylaşımını ve iş birliğini destekler. Özellikle bu kavramlar sosyal bilişsel teorinin ve yapılandırmacı öğrenme teorisinin bu süreçle ilişkin iddialarıyla örtüşmektedir. Yapılandırmacı yaklaşım, bilginin zihinde karşılıklı etkileşim ve yansıma sonucunda ortaya çıktığını ileri sürer (Toğay, Akdur, Yetişken ve Bilici, 2013). Sosyal ağlar, öğrencilerin akranlarını ve öğretmenlerini dost listesine ilave ederek vakit ve mekâna bağlı kalmaksızın yazışmalarına olanak sağlamaktadır. Öğrencilerin kendi bilgilerini oluşturma, paylaşma ve geliştirme fırsatını sunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın temel felsefesiyle örtüşen bu özellikler, toplumsal ağların öğrenim amaçlı kullanımını zorunlu kılmıştır. Sosyal ağların, yazışma, iş donanımı sağlayabilme ve kaynak-materyal paylaşımı mevzusunda sağlamış olduğu kolaylıkları eğitim sisteminde de sunmak, son dönemde oldukça önemli hâle gelmiştir. Klasik internet tabanlı eğitim içinde sunmayı temel alan tek taraflı bir etkileşim söz konusuyken, Web 2.0 ve buna bağlı olarak toplumsal ağlar paylaşımlı ve oldukça çok yönlü bir etkileşim sunmaktadır. Bu özellik, toplumsal ağları eskiden kullanılan sistemlere nazaran avantajlı bir duruma getirmektedir. Ancak, sosyal ağların yükseköğretimde kullanımıyla ilgili bazı endişeler de vardır. Öğrencilerin dikkat dağıtıcı olabilecekleri ve zamanlarını gereksiz yere harcayabilecekleri bir platform olabilirler. Ayrıca, sosyal ağlar, gizlilik ve güvenlik konuları da dahil olmak üzere bazı riskler taşır. Bu nedenle, üniversitelerin sosyal ağları kullanırken öğrencilere yönergeler ve eğitimler sağlamaları önemlidir. Sonuç olarak, meydana getirilen araştırmalar ve uygulamalar ifade etmektedir ki gelecek dönemde toplumsal ağlar büyük bir hızla eğitimin önemli bir parçası olacaktır ve sosyal ağlar yükseköğretimde önemli bir araç haline gelmiştir ve doğru şekilde kullanıldığında öğrenme deneyimini zenginleştirebilirler. Ancak, bu platformların etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrencilere rehberlik edilmesi önemlidir. Bu şekilde, sosyal ağlar öğrencilerin akademik başarılarını destekleyebilir ve eğitim ortamlarını geliştirebilirler (Barış, 2011; Cabrera, Vartabedian, Spinner, Jordan, Aase ve Timimi, 2017).

2.2. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu bölümünde eğitimde portfolyo ve sosyal medya kullanımına ilişkin daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Britten ve Mullen (2003), çalışmalarında süreçleri ve yansımaları, süreç ve kriterler üzerindeki etkileri ve yeni kabul edilen bir dijital portföy girişi için bir değerlendirme ve rubrik oluşturmak üzere üniversite çapında bir komite oluşturulduğunda ortaya çıkan dereceli puanlama anahtarını sunmuşlardır. Öğretmen yetiştirme programları hem performansa dayalı değerlendirmede hem de teknolojinin müfredat entegrasyonunda reform hareketleri yaşamaktadır. Yazarlara göre performans değerlendirmesi, geleneksel müfredattan uzaklaşmayı gerektirmektedir ve değerlendirme, eğitim mezunlarının hazırlığını doğrulamak için daha otantik, "gerçek dünya" yollarını elde etmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle çalışmada araştırma merkezinin bu reform çabalarına yanıtının, tüm hizmet öncesi öğretmenleri için yeni kabul edilen dijital bir portföy gereksinimi üzerine odaklandığına değinilmiştir. Hizmet öncesi öğretmen eğitimi ana dallarının dijital portföyleri, ülke çapındaki öğretmen eğitimi kurumları için dijital ürünlerin değerlendirilmesinde yeni bir zorluk getirmiştir. Bu zorluk, hizmet öncesi öğretmenlerin, birçoğu geleneksel olarak bir üniversitedeki çeşitli kolejlerde bulunan çeşitli lisans alanlarında eğitim gördüklerinde daha da artmaktadır. Disiplinler arası değerlendirme tutarlılığı sağlamak için, dijital portföy değerlendirme rubrikini şekillendirme sürecine başlamak üzere öğretmen eğitimindeki hemen hemen tüm içerik veya öğretmen lisans alanlarını temsil eden bir grup öğretim üyesi oluşturulmuştur. Çalışmanın sonucuna göre çeşitli paydaşları dahil etmek, grubun dijital portföy oluşturma teknik yönlerine odaklanmaktan, iletişim, uygulama ve paylaşılan beklentilerin dile getirilmesine odaklanmaya ilerlemesine katkıda bulunmuştur. Bir dereceli puanlama anahtarının oluşturulması oldukça basit bir görev gibi görünse de kurumsal, politik ve öğretimsel etkilere dikkat edilmesi kritik olduğu bildirilmiştir. Bu üç alana gereken dikkat gösterilmeden, dijital ortama özgü disiplinler arası bir değerlendirme aracının üniversite çapında oluşturulması, benimsenmesi ve uygulanması, öğretmen eğitimi programının daha büyük hedefleri için önemsiz olduğu da çalışmanın çıktıları arasındadır. Genel olarak, projenin gelişimindeki kritik etkiler, öğretmen eğitimi programının karar noktaları belgesi, uyumlu ve işbirlikçi olarak oluşturulan portföy modeli ve temsil edilen disiplinler arası

bakış açıları aracılığıyla düzenlenmesi ve ifade edilmesi olarak belirlenmiştir. Bu değerlendirme aracıyla ilişkili araştırma ve değerlendirme faaliyetleri Ball State Üniversitesi'nde başlangıç aşamasında olmasına rağmen, bilgi, materyal ve kaynakların paylaşımının, üniversite çapında bir paydaş olasılığı bağlamında dijital portföylerin zamanında ve etkili kullanımı için kritik öneme sahip olduğu düşünülmüştür.

Woodward ve Nanlohy (2004) çalışmalarında gelişen yeni teknolojilerle birlikte, dijital portfolyoların kullanımını, öğrencinin öğrenmesine ekstra bir boyut kazandırabileceğini ve bu durumun öğrenmenin raporlanması ve sunulmasına seçenek ve çeşitlilik kazandırabileceğini incelemişlerdir. Çalışmada hizmet öncesi öğretmen eğitiminde kullanılan mevcut e-portfolyo tabanlı portfolyoların aksine, öğrenci öğrenimini raporlama ve sunmanın alternatif bir yöntemi olarak dijital portfolyoların gelişim sürecini rapor etmeyi amaçlanmıştır. Portfolyolarını dijital olarak geliştirmeyi seçen dokuz öğrencinin uyguladığı süreçlere ilişkin gerçekleştirilen bu çalışmada, üç yarıyıl boyunca gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin öğrendiklerini sergilemek için BİT'i kullanmalarına yardımcı olan bir prosedür olan e-portfolyoların kullanımının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Höçük (2013), çalışmasında, dünyadaki eğitim ve değerlendirme sisteminde meydana gelen değişikliklerle birlikte ortaya çıkan e-portfolyonun eğitim sistemimizde kullanılabilirliğine ilişkin bir anlayış kazandırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla öğretmenlerin elektronik portfolyoya ilişkin görüşleri alınmıştır. Araştırma tarama modelinde olup, materyal yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak 25 öğretmenden oluşan bir araştırma grubundan elde edilmiştir. Araştırmanın alt amaçlarına uygun şekilde içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre, çoğu ders için, öğretmenler ödevleri ve projeleri e-portfolyolara dahil etmeyi uygun bulmaktadır. Öğretmenlere göre e-okulu e-portfolyo tutmak için en uygun ortamdır. Öğretmenler e-kağıtları yararlı bulsalar da uygulanabilirliği ve gerekliliği konusunda endişe duymaktadırlar.

Alan (2014), çalışmasında genel olarak elektronik portfolyo (e-portfolyo) yöntemi etkinliğinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Bu hedefle ilköğretimde 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal, doğal ve teknolojik derslerinde e-portfolyo kullanımının öğrencilerin akademik performanslarına ve derse ilişkin tutumlarına etkisini

araştırmıştır. Buna ilaveten web sitesi ve e-portfolio uygulaması için oluşturulan web sitesi hakkında öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerini almıştır. Anket sonunda; Deney grubundaki öğrencilerin akademik başarı ve tutum puanlarının karşılaştırma grubundaki öğrencilerin puanlarına göre yüksek olduğu, öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin e-portfolio süreci hakkındaki görüşlerinin olumsuz olmadığı ve e-portfolio web sitesinde değerlendirme araçları kullanımının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Kilis, Rapp ve Gülbahar (2014), çalışmalarında, AB FP7 Era.Net Rusya iş birliği kapsamında yürütülen Social Media as a Catalyst for Transnational Learning (SoMeCat) 5 araştırma projesi çerçevesinde Türk ve Alman üniversite öğretim üyelerinin sosyal medya hakkındaki algılarını inceleyerek ülkelerin birbirleriyle olan kültür farklılıklarını keşfetmeyi amaçlamışlardır. Bu nitel çalışma bir durum çalışması şeklinde planlanmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Katılımcı üniversiteler, ülkemizden Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile Ankara Üniversitesi, Almanya'dan Bodensee Üniversitesi ile Berlin Teknik Üniversitesi'dir. Toplamda 22 gönüllü eğitmenle görüşülmüştür. Görüşmelerden toplanan veriler, göç, katılımcı demografisi, güncel teknolojiler, günlük ve eğitim ortamlarında sosyal medyanın kullanımı, algılar ve kültürel farklılıklara göre analizi yapılmıştır. Ulaşılan verilere göre eğitimciler sosyal medyanın eğitsel gücünün farkındalar ancak yeterince öneminden habersizler. Eğitimcilerin kullandığı araçlar her iki ülkede de yaygın olmakla birlikte farklı araçlara da rastlanmıştır. Bazı öğretmenler sosyal medya araçlarını eğitime entegre etmekte zorlandıkları belirlenmiştir. Türk vatandaşlar, mevcut problemlerin genellikle sahip olunan temelin yetersizliğinden buna ek olarak da eğitime yol gösterecek kişilerin olmamasının neden olduğunu kaydetmiştir. Alman vatandaşların önemli bir bölümü olumlu bir tutuma sahiptir. Genel olarak bakıldığında her iki ülkenin eğitim kurumlarında plan ve strateji eksikliğinin önemli bir problem oluşturduğu görülmektedir. Buna ilaveten öğretimde sosyal medya araçlarını kullanan kurumların, eğitimcilerin motivasyonlarını artıracak politikasının veya stratejisinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Uluçay ve Yılmaz'ın (2017), çalışmalarının amacı, öğrencilerin sosyal medya paylaşım sitelerini kullanma amaçlarının ne olduğunu, akademik amaçlı kullanıp kullanmadıklarını tespit etmek ve olumlu-olumsuz etkilerini araştırmak olarak

belirlenmiştir. Sosyal medyanın öğretimde kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşleri anket yöntemi kullanılarak ele alınmıştır. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bodrum Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerine uygulanan anket sonucunda ortaya çıkan veriler değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullandıkları ve kullanım amaçlarından birinin de eğitim olduğu görülmektedir. Görsel sanatlar gibi görsel bilgileri uygun ve görsel konularda deneme ve kullanma fırsatı sunarak eğitimi destekleyen sosyal medyanın, yaratıcı eğitimde özgün olmayan işler ve kendini yeniden üreten popüler kültürün oluşması gibi olumsuz etkileşimler de sunduğu belirlenmiştir. Bu çalışma ile öğrencilere doğru bir şekilde öğretmek için öğretmenin dikkati bu konuya çekilebilmiştir.

Uluçay (2017) çalışmasında, kopyalama ve esinlenme söylemlerine maruz kalan görsel tasarım alanlarında sosyal medyanın etkisini incelemiştir. Araştırma, sosyal medya ve görsel tasarımın eğitsel uygulamalarını görsel parçalar araştırması yöntemiyle ele almaktadır. Görsel olarak üretilen ve sosyal ağlarda paylaşılan modellerin etkisinin hem tasarım hem eğitim hem de meslek kültürü açısından olumsuz sonuçlarına değinilmiştir. Sonuç olarak, sosyal medya etkileşimi hem olumsuz hem de olumlu etkileşimler yaratarak tasarım benzerliği ve hatta homojenlik sorunu yaratır. Tasarım süreci olumsuz bir yapıya sahip olduğu, bu durumun yaratıcılığı etkilediği, yönlendirdiği ve hatta sınırlandırdığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın amacı, tüm araştırmacı ve tasarımcıların dikkatini konuya çekmek ve eğitim sistemlerinin özellikle genç tasarımcıların bu olumsuz etkileşimden uzak duracak şekilde yönetilmesi gerektiğini ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

Yayla (2018), çalışmasında, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin Instagram kullanım alışkanlıklarını doyumlar ve kullanımlar yaklaşımı çerçevesinde ampirik veriler kullanarak ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde eğitimine devam eden ve Instagram kullanan 151 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan çalışmanın temel amacı, ankete katılanları Instagram'ı kullanma nedenlerinin neler olduğunu ve nedenlerin katılımcıların sosyal medya ve Instagram'da geçirdikleri süreye göre farklılık gösterip göstermediğini, ayrıca katılımcıların demografik özelliklerini ve Instagram kullanım nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmaya göre ankete katılım sağlayanların Instagram kullanımlarında 9 unsurun öne çıktığı tespit

edilmiştir.

Gezgin (2018), çalışmasında sosyal medyanın yaygın eğitim aracı olarak kullanımını incelemiştir. Metodolojik nedenlerle bu çalışma, sosyal medyanın bu bölümünün yalnızca eğitim amaçlı kullanımını kapsamaktadır. Ancak bunu yaparken hiçbir sosyal medyanın tek bir amacı olmadığı özellikle vurgulanmaktadır. Sosyal medya etkileşimli yapısıyla önceki medyadan farklıdır. Birçok araştırmacının "Web 2.0" veya "Sosyal Medya Teknolojileri" olarak adlandırdığı teknolojilerin, sosyal imleç, Wiki'ler, ortak belge oluşturma, bloglar, mikrobloglar, sunum yapan kişiler, görüntü oluşturma ve düzenleme, ses paylaşımı, video düzenleme ve paylaşma, ekran kaydetme, zihin haritalama, dijital hikâye anlatımı vb. içerdiği bildirilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada bu teknolojiler özelliklerine göre sınıflandırılmış ve bu sınıflandırma üzerinden eğitimcilere çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Özkan (2019), çalışmasında, görsel sanatlar ve okul öncesi eğitime devam eden (resim ve işletme) öğretmen adaylarının sosyal medyanın, sanat eğitiminin öğrenme süreçleri üzerindeki etkisi hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma betimsel yöntemde tarama modeline göre planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi sanat eğitimi programında eğitim alan 98 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına açısından görsel sanatlar öğrenimi gören öğretmen adayları sosyal medyayı iletişim kurabilmek, fikir alışverişi yapmak, eğlenmek, öğrenmeyi daha kolay hale getirmek, birini takibe almak veya bir şeyler paylaşmak amacıyla kullanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının çoğu sosyal medyanın, okulda yaptıkları etkinliklerini destekleyen unsur olduğunu belirtmektedir. Okul öncesi öğretmenlerine göre sosyal medya değişik kültürlerden insanlara, sanatçılara, kültürel yapılara ve bu kültürlerin eserlerine veya sanat akımlarına ulaşmak için kullanılabilir. Böylece sosyal medya, yeni fikirlerin ve bakış açılarının edinilmesini desteklemektedir. Görsel sanatlar öğretiminde sosyal medya kullanımına ilişkin öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu fikir üretmeyi arttıran sayfaların açılıp paylaşılması, sanat bilgisi paylaşan sayfaların takip edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bazı okul öncesi öğretmenleri, görünürlükten yararlanmak, sanal sergileri düzenlemek, farklı bakış açıları geliştirmek ve sanal müzeleri gezmek amacıyla sanat filmlerinin ve videolarının izlenmesi ve kullanılması gerektiğini

belirtmişlerdir. Bazıları ise görsel sanatlar uygulamalarının artırılması gerektiğini savundu. Ancak bunun için sosyal medya kullanımı konusunda farkındalığın artırılması gerektiği özellikle vurgulanmıştır.

Zeybek (2019), çalışmasının amacı, kırsal bir üniversitede bilişim teknolojileri alanında 11. sınıf “veritabanı yönetimi” dersi alan öğrencilerin e-portfolio kullanımının akademik performanslarına etkisini ve öğrencilerin portfolio online uygulamalarına ilişkin görüşlerini öğrenmektir. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desende gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Karaman Meslek Yüksekokulu 11. sınıfta bilişim teknolojileri öğrenimi gören öğrenciler oluşturmuştur. Rastgele atanan kontrol ve deney grupları 14 kişiden oluşmaktadır. Deney grubu 10 hafta içerisinde e-portfolio uygulamaları yaparken, karşılaştırma grubu “Bilgi Teknolojileri Çerçeve Programı” kapsamında mevcut uygulamalara devam etmiştir. Araştırmacının geliştirdiği performans testi öğrencilere ön test ve son test şeklinde uygulanmıştır. Deneysel süreç sonunda öğrencilerin uygulamalara ilişkin görüşlerini öğrenmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel sonuçlarına bakıldığında deney grubunun son test ve başarı ortalamalarının kontrol grubunun son test ve başarı ortalamalarına göre anlamlı olarak yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan öğrenciler çevrim içi portfolyolar hakkında genel olarak olumlu görüş bildirmişlerdir.

Akgün ve Kölemen (2020) e-portfolio oluşturma öğrencilerin akademik öz düzenlemeleri üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmada araştırma örneklemi belirlendikten sonra öğrencilerin e-imaj uygulamasını sorunsuz bir şekilde kullanabilmeleri için teknoloji okuryazarı olmaları ve BT dersini tamamlamış olmaları sağlanmıştır. Araştırma, bu koşulu sağlayan 88 ön lisans öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma planı olarak nicel araştırma yöntemlerinden biri olan Solomon'un dört grup modeli kullanılmış olup araştırmada veri toplama aracı olarak akademik öz düzenleme ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, çevrimiçi portföyü uygulayan grubun, uygulamayan gruba göre daha yüksek öz düzenleme becerisine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Marinho, Fernandes ve Pimentel (2021) çalışmalarında yükseköğretimdeki bir ders bağlamında ve karma bir öğrenme ortamında- çevrimiçi, uzaktan ve yüz yüze sistem

için e-portfolyo geliştirilmesini sağlamışlardır. Çalışmanın amacı, öğrencilerin ve öğretmenlerin dijital portföylerin bir değerlendirme ve öğrenme stratejisi olarak kullanılmasına atfettikleri anlamları ve etkileri tanımlamak ve karakterize etmek olarak belirlenmiştir. Eğitimde e-portfolyo; öğrenmeyi üreten değerlendirme prosedürlerinin geliştirilmesinde aracı bir araç olarak tanınmasına izin vermiş, verimli geri bildirimin merkez üssü ve bilginin (yeniden) inşasını arttırmanın bir aracı olarak görülmüştür. E-Portfolyo ayrıca öğrencilerin çalışmaları ve öğrenmelerini, özerklikleri ve iş birliği eylemleri üzerindeki yansıtıcı kapasitelerinin geliştirilmesine yardımcı olmuş ve öğrenmelerini geliştirmiştir.

Şaşmaz Ören, Karapınar, Sarı ve Gürçan (2021), çalışmalarında, portfolyo değerlendirme dosyalarının öğrencilerin gözünde uygulanabilirliğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması kullanmıştır. Araştırmaya 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Türkiye'de Manisa İl Lisesinde öğrenim gören toplam 30 öğrenci katılmıştır. Çalışma grubu, ünite boyunca portfolyo oluşturma uygulaması yapan 7. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Veriler, öz değerlendirme dokümanları ve portfolyo değerlendirme dosyasının kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin yer aldığı kapak fotoğrafları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre portfolyo değerlendirme dosyasının kullanılması öğrencilere bilgi ve beceri kazandırmıştır. Araştırmadan elde edilen ikinci sonuç, tamamlanan portfolyo uygulamasının öğrencilere göre önemli olduğunun kabul edilmesi olmuştur. Ayrıca araştırma sonuçları fen bilgisi dersi ve içerdiği konularla ilgili kavram, formül, olgu ve olayların ağırlıklı olarak öğrencilerin portfolyo kapaklarında yer alan çizimlerine yansıdığını göstermiştir. Ayrıca portfolyo uygulaması onların gözünden kendini değerlendirme, kendini ifade edebilme ve yaratıcılık/tasarım becerilerini geliştirmeye yardımcı olmuştur.

Çifçi (2022), çalışmasında, e-portfolyo değerlendirmesi ile desteklenen çevrimiçi sistemde lise öğrencilerinin beden eğitimi derslerindeki bilgi, beceri ve tutumları hakkındaki etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışma, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma deseni kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırma grubunu bir Türk lisesinin üç 6. sınıfında öğrenimlerine devam eden 102 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma öncesinde sınıflar rastgele bir şekilde kontrol grubu

(öğretmen değerlendirme grubu, N=33), deney grubu I (portfolyo değerlendirme grubu, N=35) ve deney grubu II (çevrimiçi e- portfolyo grubu, N=34) olarak ayrılmıştır. Araştırmada kontrol ve deney gruplarına 6 hafta boyunca basketbol ağırlıklı beden eğitimi dersleri verilmiştir. Çalışmada öğrenciler çalışma öncesi ve sonrası ölçüm cihazları ile iki kez teste tabi tutulmuştur. Araştırmada öğrencilerin basketbol yeterlik düzeyleri basketbol başarı testi, basketbol beceri düzeyini ölçmeye yönelik ölçekler ve beden eğitimi dersi beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçeği ile ölçülmüştür. Araştırmanın sonuçları, kontrol, deney I ve deney II gruplarının testten sonraki bilgi, beceri ve tutum puanlarının test öncesi elde edilen puanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermiştir. Ayrıca çalışma, deney grubu I ve II'nin basketbol bilgi ve beceri puanlarının referans grubuna göre anlamlı derecede yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırma sonucunda beden eğitimi derslerinde portfolyo değerlendirme destekli öğretimin ve online e- portfolyo değerlendirme destekli öğretimin basketbol öğrencilerinin bilgi ve becerilerini önemli bir şekilde geliştirdiği söylenebileceği bildirilmiştir.

Son yıllarda, dijital teknolojinin ortaya çıkması ve yeni fırsatların ve bağlamların yaratılması, dijital portföyün kullanımı da dahil olmak üzere sanatsal disiplinlerde kullanılan öğretme ve öğrenme stratejilerinde ve değerlendirme süreçlerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Calderón-Garrido ve ark. (2023), çalışmalarında, uygulamaları, sınırlamaları ve fırsatları tespit etmek için *JCR*, *SCOPUS* ve *ERIC*'de bu konuda şimdiye kadar üretilen literatürün sistematik bir analizi sunmuşlardır. 32 maddeden oluşan seçilen örneklemin analizini takiben, sanatsal yeterliliklerin geliştirilmesi, öğretmen eğitimi ve istihdam edilebilirlik olmak üzere üç ana kategori oluşturulmuştur. Dijital portföyün yansıtıcı uygulamalarla yetkinliklerin, sanatsal kimliğin ve dijital okuryazarlığın geliştirilmesine sağladığı faydalarla ilgili temel bulgular elde edilmiştir. Çalışma, dijital portföyü hem daha esnek hem de daha sürdürülebilir platformların tasarımını keşfetmek için daha deneysel çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varmış ve iyileştirmeler sağlamak için müfredat değişikliklerine açık bir ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma nitel durum çalışması olarak planlanmaktadır. Burada araştırılmak istenen durum uygulanacak görüşme formu ile Resim-İş Öğretmeni Adaylarının Sanat Eğitiminde Portfolyo olarak sosyal medyayı kullanımlarının incelenmesidir. Bu model çerçevesinde görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyayı hangi amaçlarla kullandıkları, kendi sanatsal çalışmalarını nasıl sundukları ve sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı ile ilgili öneri ve beklentileri deneysel bir müdahalede bulunmadan, olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır. Bu betimlemeyi yapabilmek için bir görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu 2022-2023 öğretim yılında uygulanmıştır.

Literatür araştırması çerçevesinde, konu ile ilgili ulaşılabilen basılı ve görsel yayımlanmış kaynaklardan yararlanılmıştır. Portfolyo ve sosyal medya ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiş olup sanat eğitiminde sosyal medyanın bir portfolyo olarak kullanılabilmesi değerlendirilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1., 2., 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maliyet ve ulaşılabilirlik açısından amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesine başvurulmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı, öğretmen adaylarıyla yapılan görüşme (planlı-derinliğine ya da eylem görüşme) formundan oluşmaktadır. Görüşme formunun hazırlanabilmesi için öncelikle ilgili alan yazın taranmış, görüşme soruları oluşturulmuştur. Görüşme formu 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1., 2., 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü 20 öğretmen adayına uygulanmıştır.

Araştırmanın verileri görüşme ve literatür taramaya dayanmaktadır. Amaca yönelik olarak ilgili kitaplar, makaleler, tezler, sanat dergileri, sanat eğitimi dergileri, yazılı medya yayımları ve taraması ile yapılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarına uygulanan görüşme formundan ortaya çıkan veriler için nitel değerlendirme uygulanacaktır. Nitel değerlendirme sürecinde tema ve kodlar oluşturulmuştur ve nitel değerlendirme prosedürü aşağıda açıklanmıştır:

1. Aşama (Verilerin dökümü): Görüşme formlarında yer alan veriler öncelikle hiçbir değişiklik yapılmadan ham dökümleri bilgisayar ortamında metin haline dönüştürülmüştür.
2. Aşama (Verilerin düzenlenmesi): Henüz işlenmemiş olan veri seti, ayıklama, özetleme ve dönüştürme işlemlerinden geçirilerek “İşlenmiş metin” olarak sunulmuştur. İşlenmiş metin, orijinal metinden farklı olarak araştırma sorusuna ilişkin cevapları içeren, düzenlenmiş daha üst bir metin halidir.
3. Aşama (Verilerin kodlanması): Veri analizi sürecinde kodlama becerileri önem taşımaktadır. Araştırmanın hedefine göre hangi verilerin araştırmanın dışında bırakılması gerektiğine, hangi verilerin kullanılacağına ayrıca veri setinin hangi özelliklere göre ayrılacağına karar verildikten sonra kodlamalar yapılmıştır.
4. Aşama: Her görüşülen birey için farklı bir kod listesi oluşturulmuş ve yapılan görüşmelerin sonucunda ulaşılan kodlar bir araya getirilmiştir.
5. Aşama: Sınıflandırılan anlamlı bütünler arasındaki ortak yönler bulunarak temalar oluşturulmuştur. Temalar belirlendikten sonra verilerin raporlanmasına ve değerlendirilmesine geçilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Çalışmada belirlenen amaç doğrultusunda gerçekleştirilen görüşme bulguları ve bulgulara ilişkin yorumlar ile literatür ile kıyaslanması bu başlık altında verilmiştir. Bulgular görüşme formunda yer alan sorulara göre alt başlıklar hâlinde sıralanmış ve kendi içerisinde tartışılmıştır. Görüşme sorularına geçilmeden önce ise katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgularda katılımcı görüşlerinin paylaşıldığı noktalarda katılımcılar K1, K2... şeklinde kodlanarak kişisel ifadelere yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Bu çalışmaya katılmış olan Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1.,2.,3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayının cinsiyet ve sınıf düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2’de sıralanmıştır.

Tablo 2.

Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Değişken	Katılımcı Sayısı			
Cinsiyet	Erkek		Kadın	
	8		12	
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
	5	5	4	6
Toplam	20			

Yukarıda Tablo 2’de görüldüğü üzere toplam 20 katılımcıdan 8’i (%40) erkek, 12’si (%60) kadındır. Sınıf kademesi olarak ise katılımcıların 10’unu (%50) 1. ve 2. sınıflar oluştururken; 10’unu (%50) da 3. ve 4. sınıftakiler oluşturmaktadır.

4.2. Birinci Görüşme Sorusuna İlişkin Bulgular

Görüşme formunun ilk sorusunda katılımcılara sosyal medya kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’te paylaşılmıştır.

Tablo 3.

İlk Soruya İlişkin Bulgular

1. Görüşme Sorusu	Katılımcı Sayısı	
	Evet	Hayır
Sosyal Medya Kullanımı	20	0

Tablo 3'te görüldüğü üzere katılımcıların tümü sosyal medya kullandıklarını bildirmişlerdir. Dolayısıyla sorunun devamında yer alan neden kullanılmadığına ilişkin herhangi bir yanıt verilmemiştir. Evet yanıtını verenler için ise en fazla hangi sosyal medya araçlarının kullanıldığına ilişkin yanıtlar aşağıda sıralanmıştır. Katılımcılar bu soruya birden fazla yanıt verebilmişlerdir.

Tablo 4.

Katılımcıların En Fazla Kullandıkları Sosyal Medya Araçları

Sosyal Medya Aracı	Katılımcı Sayısı
Facebook	4
Instagram	20
Tiktok	1
Twitter	8
Youtube	5
Whatsapp	5
Telegram	1

Tablo 4'te görüldüğü üzere katılımcılar ilk sorunun devamında en fazla Instagram uygulamasını kullandıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların tümü ortak olarak bu sosyal medya aracını tercih etmektedir.

4.3. Sosyal Medya Araçları Kullanım Amacına İlişkin Bulgular

Görüşme formunun ikinci sorusunda katılımcılara sosyal medya araçlarını belirli bir amaç için kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin verdikleri yanıtlardan oluşturulan tema ve kodlar aşağıda Tablo 5'te sıralanmıştır.

Tablo 5.

İkinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
------	--------	------------------

Belirli bir amaç dahilinde kullanım	Alana yönelik kullanım (kişisel çalışmaların paylaşımı)	7
	Sosyal çevre edinme ve iletişim amaçlı kullanım	6
	Gündem takibi ve kişisel paylaşım amaçlı kullanım	2
	Eğlence amaçlı kullanım	3
Amaçsız kullanım	Çoğunluk tarafından kullanıldığı için kullanım	2
Toplam		20

Tablo 5’te görüldüğü üzere katılımcıların sosyal medya araçlarını kullanma nedenleri arasında en fazla alana yönelik kullanım ve sosyal çevre edinme-iletişim amaçları bulunmaktadır. K13 ve K5 kodlu katılımcıların yanıtları aşağıdaki gibi olmuştur;

K13: “Çalışmalarımı tanıtip duyurmak, kendi çizimim olan tablolarımı satışa sunmak için sosyal medya araçlarını kullanıyorum.”

K5: “Sosyal medya araçlarını kullanım amacım gündemi takip etmek ve kişisel çalışmalarımı paylaşmaktır.”

Yukarıda sıralanan katılımcı görüşlerinden de anlaşıldığı üzere görsel sanatlarda sosyal medya araçları kişilerin kendi eserlerinin sergilenmesi için iyi bir avantaj sunmaktadır. Katılımcıların ilk soruya en fazla Instagram yanıtını vermeleri de bu bağlamda ikinci soruya verilen yanıtlarla ilişkili hâle gelmektedir. Katılımcılar görsel paylaşımı yapılan Instagram platformunda kendi eserlerini sergilemektedirler. Çalışmanın başlangıcında belirlenen alt araştırma sorularından “Öğretmen adayları sosyal medyayı nasıl kullanmaktadır?” sorusunun yanıtı verilen yanıtlardan çıkarılabilmektedir. Katılımcıların çoğunluğu sosyal medyayı belirli bir amaç dahilinde ve alanlarına yönelik olarak kullanmaktadırlar.

4.4. Sosyal Medyanın Sanat Eğitimi Sürecindeki Kullanımına İlişkin Bulgular

Görüşme formunun üçüncü sorusunda katılımcılara sosyal medyanın sanat eğitimi sürecinde kullanılmasının olumlu veya olumsuz etkilerinin olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların bu soruya ilişkin vermiş oldukları yanıtlardan yine tema ve kodlar oluşturularak aşağıdaki tabloda sıralanmıştır. Katılımcılar bu soruda sosyal medya araçlarının hem olumlu hem de olumsuz yanlarından söz edebilmişlerdir.

Tablo 6.

Üçüncü Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Olumlu etkiler	Sosyal medya fikir katmakta-ilham vermektedir	6
	Sosyal medya ile sanattaki gelişmeler takip edilebilir	3
	Eserler açısından daha hızlı etkileşim sağlanabilmektedir (Tanınırlık-çalışmaların reklamı)	5
	Görsel hafıza gelişimi	1
	Fiziken görülmesi mümkün olmayan eserlere ulaşım	2
Olumsuz etkiler	Sosyal medya zaman kaybıdır	3
	Çok fazla maruz kalma sonucunda birbirine benzeyen çizimler ortaya çıkmaktadır	2
	Yeni fikirler üretmek yerine kolaycılığa kaçılabilir (Yaratıcılığı baltalaması)	3
	Sosyal medyada sergileme amaçlı yapılan eserlerin kalitesi düşmektedir	1

Tablo 6’da görüldüğü üzere bu soruya ilişkin oluşturulan temalardan en fazla, sosyal medyanın olumlu etkileri temasında olan ilham katma-fikir vermeye değinilmiştir. Soruya ilişkin K7, K13 ve K18 kodlu katılımcıların ise yanıtları aşağıdaki gibi olmuştur;

K7: “Pinterest gibi uygulamalar yaratıcı insanların çalışmaları bizlere ilham kaynağı olabilmektedir. Fakat aynı zamanda bazı sanatçılar ortaya konmuş eserleri taklit ederek kolayca kaçabilmektedir.”

K13: “Sosyal medya araçları ile eserlerim daha fazla kişiye global anlamda kolayca ulaşabilmekte. Ancak sosyal medya kullanımı fazla olduğunda ortaya koyulan sanat kalitesi de düşmektedir.”

K18: “Sanatta kendimizi geliştirebilmek için bolca örnek görebiliriz. Eserlerine fiziken ulaşamayacağımız ünlü sanatçıların eserlerine kolayca ulaşabiliriz.”

Katılımcıların sosyal medyanın sanat eğitiminde kullanımına ilişkin olumlu katkılarından ikinci olarak fiziken görülemeyecek eserlerin dijital ortamda incelenebilme fırsatını yarattığını bildirdikleri görülmektedir. Dijital portfolyo kullanımının amacı ve ilkelerinden en önemlilerinden birisi olan fiziki ulaşım kolaylığı, görsel sanatlar öğretmen adayları tarafından da avantaj olarak

görülmektedir. Özkan (2019), çalışmasında görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın öğrenme süreçlerine etkisi hakkında görüşlerini incelemiş ve incelemenin sonucunda katılımcıların sosyal medya kullanım amaçları arasında sanat eserleri hakkında fikir edinmenin kolaylaşması, ulaşılamayan sanatçılara ulaşılması gibi nedenlerin yer aldığını belirlemiştir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

4.5. Sosyal Medyanın Sanat ve Sanat Eserlerine Ulaşımındaki Rolüne İlişkin Bulgular

Görüşme formunun dördüncü sorusunda katılımcılara sosyal medya aracılığıyla sanatçı ve eserlere kolayca ulaşıp ulaşılmadığı sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlara ilişkin oluşturulan tema ve kodlar aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 7.

Dördüncü Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Kolay ulaşım sağlar	Youtube aracılığıyla	1
	Pinterest aracılığıyla	7
	Instagram aracılığıyla	11
	Youtube aracılığıyla	2
	Google aracılığıyla	8
Ulaşım kolaylığı sağlamaz	Bilgi kirliliği nedeniyle ulaşım sağlıklı olmaz	1

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcılar sanat eserlerine ulaşımın sosyal medya araçları ile kolay bir şekilde sağlanabildiği konusunda fikir birliği sağlamışlardır. Yalnızca bir katılımcı ise sosyal medyadaki mevcut bilgi kirliliği nedeniyle eserlere ulaşımın kolay olmayacağı konusunda fikir beyan etmiştir.

4.6. Sanat Çalışmalarının Sosyal Medyada Sergilenmesine İlişkin Bulgular

Beşinci görüşme sorusunda katılımcılara, sanatsal çalışmalarını sosyal medyada sergileyip sergilemedikleri sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların yanıtlarına ilişkin oluşturulan tema ve kodlar aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 8.

Beşinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Evet sergiliyorum	Instagram	14
	Facebook	1
Hayır	Fiziki sergiler daha avantajlıdır	1
sergilemiyorum	Sosyal medya araçlarını alanım dışında kullanıyorum	4

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların sanat eserlerini en fazla Instagram üzerinden sergiledikleri ortaya çıkarılmıştır. Beşinci sorunun devamında yer alan sergilenen sanat eserlerine takipçilerden geri dönüş alma durumuna ise hiçbir katılımcı yanıt vermemiştir. Görüldüğü üzere katılımcılar yine Instagram uygulamasını görsel sanat eserlerinin sergilenmesinde en fazla tercih edilen araç olarak bildirmişlerdir.

4.7. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Katkılarına İlişkin Bulgular

Görüşme formunun altıncı sorusunda katılımcılara sanatsal çalışmaların sosyal medyada sergilenmesinin çalışmalara katkı sağlayıp sağlamadığı sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 9.

Altıncı Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Katkı sağlar	Daha fazla kitleye ulaşabilmeyi sağlar	9
	Diğer eserlerin görülmesi ve yapılan yorumlar yeni eserlerin ortaya konmasına motivasyon sağlar	5
	Hedef kitleme ulaşmayı sağlar	1
Katkı sağlamaz	Çalışmaların kendi çabalarının ürünüdür	2
	Eserlerime dönüş alma amacı gütmemediğim için sağlamaz	1
	Fiziksel sergiler daha önemlidir	1
	Sosyal medya araçları ile sergilenen sanat eserlerine sanat eleştirmenleri görüş bildirmediği için sağlamaz	1

Tablo 9’da katkı sağladığını düşünen katılımcıların daha fazla kitleye ulaşabildiği konusunda fikir birliği sağladıkları görülmektedir. Katkı sağlamadığı konusunda ise katılımcılar çalışmalarının kendi çabalarının ürünü olduğunu bildirdikleri görülmektedir. Yukarıda verilen kod ve temalara ek olarak K2 ve K5 kodlu katılımcılar aşağıdaki şekilde görüş bildirmişlerdir.

K2: “Sosyal medyada eserlerimi sergilemek daha fazla insana daha kısa sürede ulaşabildiğim için katkı sağlamaktadır. Ayrıca sosyal medya aracılığıyla maddi gelir elde etmem sanata devam edebilmeme yardımcı olur”

K5: “Eserlerimin beğenilmesi beni motive eder ve daha fazla çalışmamı sağlar.”

4.8. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Önemine İlişkin Bulgular

Yedinci görüşme sorusunda katılımcılara yaptıkları çalışmaların sosyal medyada sergilenmesinin önemli olup olmadığı sorulmuştur. Verilen yanıtlara ilişkin oluşturulan tema ve kodlar aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 10.

Yedinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Önemlidir	Eserlerin satışı kolaylaşmaktadır	2
	Eserler daha fazla kişiye ulaşmaktadır	8
	Fiziki sergi görevi görmektedir	1
	Eserlerin ne ölçüde beğenildiği belirlenebilir	2
Önemli değildir	Eserlerimi kendi iç dünyamın yansıması olarak ortaya koyarım sergilemek önemsizdir	5
	Fiziki sergiler daha önemlidir	1

Tablo 10’da görüldüğü üzere katılımcılar sanat eserlerinin sosyal medyada sergilenmesini çoğunlukla önemli olarak görmüşlerdir. Ancak önemli olmadığını düşünen kişi sayısı da %30 oranında olmuştur. Katılımcılar en fazla eserlerinin daha fazla kişiye ulaştığı konusunda önemli görürlerken; eserlerinin kendi iç dünyalarını yansıttığı bu nedenle de sergilemenin önemli olmadığı konusunda sosyal medyayı önemsiz görmüşlerdir. Bu çalışmanın problem cümlesi olarak belirlenen “Sanat Eğitiminde Portfolyo olarak Sosyal Medya kullanımının önemi nedir?” probleminin yanıtı bu görüşme sorusu ile alınmıştır. Katılımcılar sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımının önemine ilişkin kodlarda sıralandığı üzere; eserlerin satışlarının kolaylaşması, daha fazla kişiye ulaşması, fiziki sergi görevi görmesi ve son olarak

eserlerin ne düzeyde beğenildiğine ilişkin fikir vermesi açısından önemli bulunmuştur.

4.9. Sosyal Medyanın Sanatsal Üretime Teşviğine İlişkin Bulgular

Görüşme formunun sekizinci sorusunda katılımcılara sanatsal çalışmaların sosyal medyada beğeni almasının sanatsal üretime teşvik edip etmediği sorulmuştur. Verilen yanıtlar hakkında oluşturulan tema ve kodlar Tablo 11’de paylaşılmıştır.

Tablo 11.

Sekizinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Teşvik eder	Daha fazla kişiye erişim	3
	Olumlu-olumsuz eleştiriler gelişim sağlar	16
Teşvik etmez	Eserlerimi sosyal medyada sergilemem	1

Tabloda verilen tema ve kodlara ek olarak K18, K8 ve K9 kodlu katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar aşağıda sıralanmıştır.

K18: “Sosyal medyada sergilenen eserlerin beğenilmesi ya da beğenilmemesi, tarz belirleme açısından ve eksikliklerin giderilmesi açısından yardımcı olmaktadır. Bu da teşvik etmektedir.”

K8: “Yaptığım işin beğenilmesi sanatsal çalışma açısından motivasyonumu artırır.”

K9: “Hayır teşvik etmez çünkü eserlerimi sosyal medyada sergilemeyi tercih etmem.”

Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar da incelendiğinde en fazla, sosyal medyada eserlerin sergilenmesinin hem daha fazla kitleye ulaşabilme açısından hem de gelen eleştirilerin kişiyi harekete geçirme açısından teşvik ettiği sonucuna varılabilmektedir. Hiçyılmaz (2020) çalışmasında sosyal medyanın eğitim süreçlerine dahil edilmesine ilişkin görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerini incelemiş ve araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin birçok sebeplerinin olduğunu ve bunlardan en önemlisinin ise olumsuz görüşlerin bildirilmesiyle çalışmalarda öğretmenlerin gelişim sağlayabilmeleri olduğu ifade edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

4.10. Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımının Pratikliğine İlişkin Bulgular

Dokuzuncu görüşme sorusunda katılımcılara sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımının pratik olup olmadığı sorulmuştur. Alınan yanıtlar Tablo 12’de paylaşılmıştır.

Tablo 12.

Dokuzuncu Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Pratiktir	Eserlerin tek bir mecrada toplanması pratiklik sağlar	6
	Arşivin güncel tutulabilmesi açısından pratiktir	4
	Her an her yerden ulaşılabilir olması pratiktir	7
	Kâğıt ya da dosya taşınmadan ulaşılması son derece pratiktir	2
Pratik değildir	Eserlerin herkese açık bir şekilde sergilenmesi çalıntı olmasına neden olabilmektedir	1
	Güncel olarak hazırlanan portfolyolar kadar etkili değildir	1

Tablo 12’de görüldüğü üzere katılımcıların büyük bir bölümü (%80) sosyal medyada görsel sanat çalışmalarının sergilenmesini son derece pratik bulmaktadır. Pratiklik açısından öğretmen adaylarının sıralamış oldukları nedenler son derece geçerli nedenlerdir.

4.11. Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımının Avantajına İlişkin Bulgular

Görüşme formunun onuncu sorusunda katılımcılara sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımının avantaj sağlayıp sağlamadığı sorulmuştur. Bu soruya ilişkin verilen yanıtlar Tablo 13’te sıralanmıştır.

Tablo 13.

Onuncu Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Sağlar	Gelişen teknoloji ile dijital sunuşun hazırlanması daha kolaydır	2
	Tanınırlık açısından faydalıdır	4

	Eserlerin beğenilmesi, özgüven sağlar	1
	İş teklifleri açısından avantajlı hâle gelir	3
	Her zaman sunulabilecek hazır bir dosya sağlar	4
	Enerji ve zaman tasarrufu sağlar	2
	Eserler kopyalanabilir	2
Sağlamaz	İnsanların eserleri fiziken yakından incelemesi önemlidir	1

Yukarıda sıralanan tema ve kodlara ek olarak katılımcı yanıtları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

K9: “Avantaj sağlamaz çünkü insanların eserleri fiziki olarak gerçekten görüp değerlendirmesi gerekmektedir.”

K18: “Eserlerin daha fazla kişiye daha kısa sürede ulaşabilmesi açısından avantaj sağlarken, eserlerin kopyalanması ve çalınması bakımından dezavantaj yaratmaktadır.”

K20: “Çizim programları dijital sunuların hazırlanması için büyük avantaj sağlamaktadır.”

Bildirilen görüşler de değerlendirildiğinde katılımcıların büyük bir bölümünün sanat eserlerinin sergilenmesi bakımından sosyal medya kullanımının büyük bir avantaj sağladığı görüşündedir.

4.12. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medya Aracılığıyla Kültürel Etkileşimine İlişkin Bulgular

Görüşme formunun on birinci sorusunda katılımcılara sanatsal çalışmaların sosyal medya aracılığıyla kültürlerarası sanatsal etkileşime katkı sağlayıp sağlamadığı sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlara ilişkin oluşturulan kod ve temalar aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Tablo 14.

On Birinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Katkı sağlar	Fiziken ulaşımımızın zor olacağı yabancı insanlara sosyal medya üzerinden kolaylıkla ulaşabiliriz	14
	Takip ettiğimiz yabancı sanatçıların eserleri bizlere yeni kültürler hakkında bilgi verir	3
Katkı sağlamaz	Uluslararası düzeyde bir etkileşimin sağlanması hayli	2

zordur	
Sanatın kültürle ilgisi yoktur	1

Katılımcı yanıtlarından oluşturulan tema ve kodların yanı sıra verilen yanıtlar aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir;

K8: “*Yabancı sanatçıları takip ederek aradaki farklılık ve benzerlikleri görebiliyorum.*”

K17: “*Sanatın kültürle çok alakası olduğunu düşünmüyorum. Sadece kişinin kendi iç dünyasını yansıtmaktadır.*”

K20: “*Sosyal medya aracılığıyla sanatsal eserler farklı kesimlere hitap edebilir ve aynı zamanda farklı eserler de görülebilir.*”

Yukarıda verilen ifadelerin ve tabloda yer alan tema ve kodların değerlendirilmesi sonucunda sanatsal eserlerin sosyal medyada sergilenmesinin kültürlerarası düzeyde erişilebilir olabildiği ve sosyal medya araçlarının etkileşime katkısının olduğu belirlenmiştir. Yalnızca 3 katılımcının ise katkısının olmadığını düşündükleri belirlenmiştir. Uluslararası düzeyde etkileşimin sağlanmasının hayli zor olduğunu ve sanatsal üretimin kültüre bağlı olmadığını düşünen öğretmen adayları bulunmaktadır.

4.13. Sanatsal Çalışmaların Sosyal Medyada Sergilenmesinin Öğrenme Süreçlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Görüşme formunun son sorusunda katılımcılara sosyal medyada sanatsal çalışmaların sergilenmesinin sanatsal öğrenme süreçlerine olan etkileri sorulmuştur. Verilen yanıtlara dair oluşturulan tema ve kodlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 15.

On İkinci Soruya İlişkin Bulgular

Tema	Kodlar	Katılımcı sayısı
Olumlu etkisi vardır	Yapılan olumlu-olumsuz eleştiriler kişisel gelişime yardımcı olur	12
	Üretim ve sergileme boyutunda etkilidir	2
	Yeni bakış açıları geliştirmede etkilidir	2
	Değerlendirme ölçütü değildir	1
Etkisi yoktur	Kendi çabalarını daha fiziki faaliyetlere dayanmaktadır	1

Yukarıda verilen tabloya ek olarak katılımcı görüşleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

K5: *“Olumlu eleştirileri değerlendirip üretim boyutunda kendimi yenileyebilirim”*

K12: *“Kesinlikle bir önceki çalışmada az beğeni olması durumunda sonraki çalışmada daha dikkatli davranmamı sağlıyor.”*

K17: *“Etkisi vardır, sosyal medyada paylaştığımız zaman dışarıdan görenler bize yön verir ve kolay bir şekilde eleştiriler sağlamış oluruz.”*

K20: *“Eskiden kitaplarla alınan bilgiler uzun zaman alsa da şu anda üretim daha hızlı hâle gelmiştir ve bu nedenle öğrenme süreçleri kolaylaşmıştır.”*

Oluşturulan tema ve kodlar ile katılımcı görüşleri ayrı olarak incelendiğinde öğretmen adaylarının öğrenme süreçlerine pozitif etkilerinin olduğu fikrinde olan kişilerin çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. İki katılımcı ise öğrenme süreçlerinin fiziki faaliyetlere dayandığını ve sosyal medya platformlarının değerlendirme ölçütü sağlamadığını bildirmişlerdir. Çalışmanın sorusu olarak belirlenen “Görsel sanatlar derslerinde sosyal medya platformlarını portfolyo olarak kullanmanın ölçme ve değerlendirme süreçlerinde faydaları ve sınırlılıkları nelerdir?” sorusunun yanıtı katılımcıların son soruya vermiş oldukları yanıtlar ışığında cevaplanabilmektedir. Katılımcıların yanıtlarında da yer verildiği üzere ölçme değerlendirme noktasında sosyal medya platformlarının portfolyo olarak kullanılması yetersiz görülmekte iken, eskiye nazaran öğrenme süreçlerinin kolaylaştığı ve bu sürenin daha kısaldığı düşünülmektedir. Mamur (2011), çalışmasında üniversitede görsel sanatlar eğitimine devam öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme araçlarına olan yaklaşımlarını incelediği çalışmasında 12 öğretmen adayı ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmelerin sonucunda öğretmen adaylarının portfolyo kullanımının ölçme ve değerlendirmede yeterli olmadığını düşündükleri tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Dünyada ve Türkiye'de interneti ve bilgisayarı kullanan kişi sayısının artması, alışverişten haber takibine, yazışmalardan öğrenmeye kadar internetin günlük hayata entegre olması yeni bir iletişim sisteminin başladığını ifade eden temel göstergelerdir. Günümüzde mekansal ve zamansal birçok zorluğu ortadan kaldıran web ve sosyal paylaşım ağları, sosyalleşmeye önemli bir ek faktördür. Günümüzün hızlı, tempolu, uzun mesafeli ilişkilerinde insanlar, sosyal paylaşım ağları aracılığıyla sosyal ilişkiler kurma veya mevcut ilişkilerini sürdürme olanağına sahip olmaktadır. Sosyal paylaşım ağları, insanları sosyal olarak bir topluluğa tamamlayan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplum üzerinde büyük etkisi olan sosyal ağlar, bazı alışkanlıklarımızı ve davranış kalıplarımızı değiştirmektedir (Al-Mukhaini ve ark., 2014).

Sayırsız alanda olduğu gibi, soysal ağ teknolojileri eğitim açısından da çeşitli olanaklara sahiptir. Sosyal ağların birçok işlev ve olanağın bulunması, öğretmenlerin aktif, yaratıcı ve işbirlikçi öğrenme yoluyla eğitim süreçlerini desteklemelerine yardımcı olmakta, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci iletişiminin içeriğini artırmakta, öğrencilerin kendi testlerini geliştirip kullanmalarına yardımcı olmaktadır. Bu konuyla ilgi Tavşanlı ve Akaydın (2012) yaptıkları araştırmada” sosyal medyanın eğitim-öğretim sürecinde etkin bir şekilde kullanılarak akademik başarının artmasında, öğrencilerin görseller aracılığı ile bilgi aktarımının daha kolay sağlanmasında, öğrencinin motivasyonu artırmasında, ödevleri ve ders çalışmayı daha eğlenceli bir şekle dönüştürmesi noktasında yararlı olduğunu” (s.527) ifade etmişlerdir.

Sosyal ağların eğitime sağladığı olumlu ve önemli katkıya rağmen bu alanda az sayıda çalışmanın olduğu, ülkemizde ise eğitimin tüm kademelerini kapsayan bu konuyla ilgili çok fazla çalışmanın bulunmadığı dikkat çekmektedir. Sosyal ağların öğrenme ortamlarının işlevselliğine ilişkin çalışmanın sonuçları, sosyal ağların öğretmenler, yöneticiler ve diğer okul çalışanları tarafından aktif olarak kullanıldığını göstermektedir. Çevresinden etkilenen ve kendi çevresini de etkileyip şekillendiren okullarda sosyal ağların sunduğu iletişimin, okul çocuklarının ve dolayısıyla toplumun daha aktif katılımına yol açtığı söylenebilir. Ayrıca eğitimsel hedeflere ulaşmak için

sosyal ağların kullanılmasının, okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciler arasındaki koordinasyonun ve bilgi paylaşımının istenilen hedeflere ulaşılmasına olumlu katkı sağladığı da bir gerçektir (Özmen ve ark., 2012).

Kendini çok net bir şekilde gösteren, iletişim ve teknoloji çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda en temel faktörlerin başında kuşkusuz internetin temel altyapısını oluşturan internet ve sosyal medya gelmektedir. Bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda bilgi teknolojilerinin gelişmesi, insanlar ile sosyal, ekonomik ve kültürel yaşam arasındaki etkileşimi şekillendirmektedir. Yeni iletişim teknolojileri, insanlara duygu ve düşüncelerini paylaşma olanağı sağlayan bir medya olanağı sunmaktadır. Sosyal medya şeklinde isimlendirilen bu fırsat, günümüzde hızla genişleyen etki alanına sahiptir. Bu anlamda toplumun yükselen değerleri içerisinde yerini hızlı şekilde almaktadır (Konuk ve Güntaş, 2019).

Bundan dolayı sanatla ilgili bilginin artırılması için bilgilendirici web sitelerini ve sosyal medya sayfalarını takip etmek gerekmektedir. Sosyal medyadaki bilgi sayfalarını görüntülemek, sanat bilgisini artırmak için yararlıdır. Bilgilendirici sosyal medya, tanınmayan veya ulaşılamayan sanatçılara ulaşip eserleri hakkında fikir edinilmesini ve kullandıkları sanatsal tekniklerin takip edilmesini sağlamaktadır. Bu konuyla ilgili Sarsar, Başbay ve Başbay (2015), öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımını incelediği çalışmasında öğrenenlerin derse kendi katkılarını da sınıfta ve sosyal medyadaki paylaşımları ile açıklamalarının önemli görüldüğünden bahsetmiştir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı hakkındaki görüşlerini ortaya koymak ve araştırmadan elde edilen bulguların görsel sanatlarda öğrenme ve öğretme süreçlerindeki çeşitli uygulamalarda yeni fikirler için yol göstermesi ve teşvik edici olması amaçlanmıştır ve bu doğrultuda Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği 1., 2., 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören 20 öğretmen adayı ile 12 sorudan oluşan görüşme gerçekleştirilmiştir. Bir önceki bölümde paylaşılan bulgular ışığında çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir;

- Katılımcıların tümü sosyal medya kullanmaktadır,
- Katılımcılar en fazla Instagram ve Twitter araçlarını kullanmaktadır,

- Katılımcıların sosyal medya kullanım amaçları en fazla alana yönelik faaliyetler ve sosyal çevre edinmektir,
- Katılımcılara göre sosyal medyanın sanat eğitiminde kullanılması, fikir ve ilham sağlaması açısından olumlu iken; zaman kaybı olması açısından olumsuzdur,
- Katılımcılara göre sosyal medya ile sanatçı ve eserlere ulaşım en kolay şekilde Instagram ve Google aracılığıyla sağlanmaktayken; bilgi kirliliği nedeniyle ulaşım zor sağlanmaktadır,
- Katılımcılar eserlerini en fazla Instagram üzerinden sergilemektedirler,
- Katılımcılara göre sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı daha fazla kitleye ulaşılabilmesi açısından katkı sağlamaktadır,
- Katılımcılara göre sosyal medyada eserlerin sergilenmesi eserlerin daha fazla kişiye ulaşılması ve satılabilmesi açısından önemli olmaktadır,
- Katılımcılara göre, sosyal medya olumlu-olumsuz eleştirilerle sanatsal üretimi teşvik etmektedir,
- Katılımcılara göre, sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı her yerden her an ulaşılabilir olması nedeniyle ve eserlerin tek bir mecrada toplanabilmesi nedeniyle pratiktir,
- Katılımcılara göre, sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı tanınırlık ve iş teklifleri açısından katkı sağlarken, eserlerin kopyalanması riskini taşıdığı için katkı sağlamamaktadır,
- Katılımcılara göre, sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımı fiziken ulaşımın zor olduğu eser ve sanatçılara kolayca ulaşılabilmesi açısından sanatsal etkileşime katkı sağlamaktadır,
- Katılımcılara göre sosyal medyanın portfolyo olarak kullanımının diğer insanlar tarafından çalışmalara yapılan olumlu-olumsuz eleştirilerin kişisel gelişime yardımcı olması açısından olumlu etkisi vardır.

Bu sonuçlardan hareketle sosyal medyanın günümüzde bireyler için etkili bir portfolyo aracı haline geldiği söylenebilmektedir. İnsanların hayatlarının önemli bir parçası

haline gelen bu dijital platformlar, bireylerin kendilerini ifade etmeleri, yeteneklerini sergilemeleri ve işlerini tanıtmaları için geniş bir alan sunar. Sosyal medya, bireylerin kendilerini bir marka gibi tanıtabilecekleri bir platform sağlar. Profil sayfaları, biyografi bölümleri ve paylaşımlar, kişisel markalaşma ve imaj yönetimi için kullanılabilir. Kişinin sosyal medya hesapları aracılığıyla onun hakkında daha fazla bilgi edinebilirler. Bu çalışmada da ulaşıldığı üzere sanatçılar, fotoğrafçılar, yazarlar ve diğer yaratıcı profesyoneller, sosyal medyayı eserlerini sergilemek ve takipçileriyle paylaşmak için kullanabilirler. Instagram gibi görsel ağırlıklı platformlar, sanatsal yetenekleri ön plana çıkarmak için idealdir. Sosyal medya, görsel sanatlar öğrencileri için kreatif ifadelerini sergilemek, sanatsal gelişimlerini paylaşmak ve potansiyel izleyicilerle etkileşimde bulunmak için harika bir platform sunar. Instagram, Pinterest veya Behance gibi platformlar, görsel içerik paylaşımı için idealdir. Görsel sanatlar öğrencileri, resimler, çizimler, heykeller veya diğer sanatsal çalışmalarını bu platformlar aracılığıyla geniş bir kitleye sunabilir. Görsel içeriğin çeşitliliği, öğrencinin sanatsal yeteneklerini ve tarzını daha etkili bir şekilde iletebilir. Ayrıca sosyal medya, güzel sanatlar öğrencilerinin yaratıcılık yolculuğunu belgelemek için kullanılabilir. Öğrenciler, zaman içindeki ilerlemelerini, farklı teknikleri denemelerini ve sanatsal tarzlarını evrimleştirmelerini paylaşarak, izleyicilerine sanatsal gelişimlerini takip etme fırsatı sunabilirler. Cereci ve Özdemir (2015) benzer bir konu hakkında medyanın “insanları bilgilenme, haber alma, çevreleriyle iletişim kurma, dünyayı tanıma, olup bitenler hakkında görüş sahibi olma gibi gereksinimlerine teknolojik olanaklarla, ucuz ve kolay biçimde yanıt verme” (s.8) gücüne değinmiştir.

Sanat eserleri, genellikle bir hikâye veya anlam taşır. Sosyal medya, güzel sanatlar öğrencilerinin eserlerinin arkasındaki hikayeleri paylaşmaları için bir platform sağlar. Bu, izleyicilere eserin yaratılma sürecini ve sanatçının ilham kaynaklarını daha yakından anlama şansı sunar. Sosyal medya platformları izleyicilerle doğrudan etkileşim kurma ve geribildirim alma imkânı sağlar. Güzel sanatlar öğrencileri, eserleri hakkında gelen yorumlar ve eleştiriler aracılığıyla sanatsal yeteneklerini geliştirebilirler. Ayrıca, diğer sanatçılarla bağlantı kurma ve ortak projelerde yer alma fırsatı da bulabilirler ve sanatçılar, sosyal medya üzerinden sanat galerileri ve etkinlik organizatörleri ile iletişime geçerek eserlerini daha geniş bir kitleye tanıtabilirler. Ancak, sosyal medyanın kullanımı sadece pozitif yönleri içermeyebilir. Güzel sanatlar öğrencileri, içeriklerini dikkatlice seçmeli ve profesyonelliklerini korumak için

güvenlik konularına dikkat etmeleri gerekir. Ayrıca, sadece takipçi sayısına odaklanmak yerine kaliteli içerik üretmeye önem vermeleri, uzun vadede daha etkili bir portfolyo oluşturmalarına yardımcı olacaktır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında öneriler ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Görsel Sanatlar dersinde öğretmenler, öğrencilerin sanatsal çalışmalarını ve yapım süreçlerini takip etmek amacıyla, öğrencilerin çalışmalarını sosyal medya platformlarında depolamasını önerebilirler,
- Görsel Sanatlar öğretmenleri, öğrencilerini iyi sanat örnekleri göstermek amacıyla bir sosyal medya platformunda sanatsal çalışmalar dosyası oluşturup, öğrencilerini yönlendirebilirler,
- Twitter gibi metin temelli platformlarda sanat ve sanat analizi sayfalarının takibini yaptırabilirler,
- Öğrenciler hem bireysel hem de sınıf olarak dönem ve yılsonu sergilerini, sosyal medya platformlarında yapabilir ve bu sayede daha çok izleyiciye ulaşabilirler,
- Öğrenciler, çalışmalarını sosyal medya platformunda sergileyerek gerek öğretmenlerinden gerekse izleyicilerden hızlı bir şekilde dönüt ve eleştiri alabilirler,
- Görsel Sanatlar öğrencileri resimler, çizimler, heykeller veya diğer sanatsal çalışmalarını bu platformlar aracılığıyla geniş bir kitleye sunabilirler,
- Bu çalışmada özellikle daha önce görsel sanatlar öğretmeni ya da öğretmen adaylarının sosyal medyanın portfolyo olarak ya da dijital portfolyoların kullanımına ilişkin görüşlerinin alındığı çalışmaya rastlanmaması açısından elde edilen verilerin literatürle tartışılması konusunda zorluk yaşanmıştır. Bu nedenle konu hakkında daha fazla saha araştırmasına yer verilmeli ve gelecek çalışmalarda öğretmen ya da öğrencilerle yapılan çalışma sayısı artırılmalıdır,
- Sosyal medyanın eğitime entegrasyonunda ve özellikle daha yararlı kullanımına ilişkin eğitim fakültelerinde derslerde öğrencilere gereken bilgiler verilmeli ve etkin kullanım artırılmalıdır,
- Öğretmen adaylarının sanata olan bakış açılarının geliştirilebilmesi açısından

teknolojiden nasıl faydalanacakları tamamen kendi inisiyatiflerine bırakılmayarak, değerlendirme süreçlerine özellikle görsel tasarım-resim eğitimi veren sanat bölümlerinde entegrasyonun sağlanması gereklidir,

- Öğretmen adayları ve öğretmenlerin gelecekte öğrencilerine teknolojik araçları nasıl kullanacaklarına dair fikir sunabilmeleri ve yol gösterici olabilmeleri açısından programlar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akgün, E. ve Kölemen, C. Ş. (2020). E-Portfolyo Oluşturmanın Öğrencinin Akademik Öz Düzenleme Becerisine Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 117-140.
- Akkurt, S. ve Boratav, O. (2018). Neden Sanat Eğitimi?. *International Journal of Scholars in Education*, 1(1), 54-60.
- Alan, S. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda e-portfolyo kullanımının değerlendirilmesi* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Al-Mukhaini, E. M., Al-Qayoudhi, W. S., & Al-Badi, A. H. (2014). Adoption of social networking in education: A study of the use of social networks by higher education students in Oman. *Journal of International Education Research (JIER)*, 10(2), 143-154.
- Alrefaie, Z., Hassanien, M., & Al-Hayani, A. (2020). Monitoring online learning during COVID-19 pandemic; Suggested online learning portfolio (COVID-19 OLP). *MedEdPublish*, 9(110), 110.
- Altinkurt, L. (2015). Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12).
- Anonim, (2023). Türkiye En İyi Güzel Sanatlar Fakültesi Üniversiteleri. Teslim Tarihi: 21.10.2023 URL: <https://dreambig.com.tr/ulke-universite-bolumleri/turkiye/guzel-sanatlar-fakultesi>
- Aşlıhoğlu, E. (2012). İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar Dersi Programının Sanat Eğitimi İlkelerinin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 231-240.
- Ayaydın, A. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde ölçme ve değerlendirme süreci üzerine. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(187), 240-250.
- Aykut, A. (2006). Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 33-42.
- Babae, M. (2012). E-portfolio in social media for facilitating language learning. *The*

Internet Journal of Language, Culture and Society, 35, 29-35.

- Bank, S., Yazar, E. E. ve Sivri, U. (2019). Can social media marketing lead to abnormal portfolio returns?. *European Research on Management and Business Economics*, 25(2), 54-62.
- Barış, M. F. (2011). Bir sosyal ağ sitesine E-portfolyonun (elektronik gelişim dosyası) entegre edilerek uygulanması ve sonuçlarının incelenmesi. Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi. Edirne.
- Barış, M. F. ve Tosun, N. (2013). Sosyal ağ ve e-portfolyo entegrasyonu: Facebook örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 122-129.
- Baris, M. F. ve Tosun, N. (2013). Influence of e-portfolio supported education process to academic success of the students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 103, 492-499.
- Barrett, H. (2000). Electronic teaching portfolios: Multimedia skills+ portfolio development= powerful professional development. In *Society for information technology & teacher education international conference* (pp. 1111-1116). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Başbuğ, F. ve Başbuğ, Z. (2016). Görsel sanatlar eğitimi üzerine notlar. *Akdeniz Sanat*, 9(18).
- Batson, T., Coleman, K. S., Chen, H. L., Watson, C. E., Rhodes, T. L., & Harver, A. (Eds.). (2017). Field guide to eportfolio. Washington, DC: Association of American Colleges and Universities.
- Best, P., Manktelow, R., & Taylor, B. (2014). Online communication, social media and adolescent wellbeing: A systematic narrative review. *Children and Youth Services Review*, 41, 27-36.
- Bozarth, J. (2010). *Social media for trainers: Techniques for enhancing and extending learning*. John Wiley & Sons.
- Bozok, G. (2021). Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar Öğretim Programında Yer Alan "Kültürel Miras" Öğrenme Alanına Yönelik Algıları. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi.
- Britten, J. S., & Mullen, L. J. (2003). Interdisciplinary digital portfolio assessment:

- Creating tools for teacher education. *Journal of Information Technology Education: Research*, 2(1), 41-50.
- Burns, N., & Grove, S. K. (2010). Understanding nursing research-eBook: Building an evidence-based practice. Elsevier Health Sciences.
- Butler, P. (2010). E-portfolios, pedagogy and implementation in higher education: Considerations from the literature. *The EPortfolio Paradigm: Informing, Educating, Assessing, and Managing With ePortfolio*, Informing Science Press, Santa Rosa, CA, 109-139.
- Buyarski, C., Oaks, S., Reynolds, C., & Rhodes, T. L. (2017). The promise of eportfolios for student learning and agency. *Field guide to eportfolio*, 7-13.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). Sanat eğitimi ve öğretimi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cabrera, D., Vartabedian, B. S., Spinner, R. J., Jordan, B. L., Aase, L. A., & Timimi, F. K. (2017). More than likes and tweets: creating social media portfolios for academic promotion and tenure. *Journal of graduate medical education*, 9(4), 421-425.
- Calderón-Garrido, D., Gil-Fernández, R., & Martín-Piñol, C. (2023). Exploring Perspectives, Uses, Implications and Needs of the Educational Digital Portfolio in the Arts: A Systematic Review of the Scientific Literature. *SAGE Open*, 13(3), 21582440231185557.
- Cereci, S. ve Özdemir, H. (2015). Medyanın toplumsal gelişimi: Medya toplumları. *International Journal of Social Science*, 33, 1-10.
- Chantanarungpak, K. (2013). Online Social Network Instructional Model for Students in Faculty of Education, Srinakharinwirot University. In *E-Learn: World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education* (pp. 1068-1074). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Chantanarungpak, K. (2015). Using e-Portfolio on social media. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 1275-1281.
- Ciesielkiewicz, M. (2019). The use of e-portfolios in higher education: From the

- students' perspective. *Issues in Educational Research*, 29(3), 649-667.
- Clark, J. E., & Eynon, B. (2009). E-portfolios at 2.0--Surveying the field. *Peer Review*, 11(1), 18-24.
- Corea, F. (2015). Why social media matters: the use of Twitter in portfolio strategies. *International Journal of Computer Applications*, 128(6), 25-30.
- Çakı, M. ve Çakı, M. (2001). Türkiye’de plastik sanatlar eğitimi üzerine. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Çığır, E. (2017). *Görsel sanatlar öğretimine yönelik sosyal ağ odaklı görsel kültür uygulamalarının incelenmesi* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Çifçi, F. (2022). The Effect Of Web-Based E-Portfolio Assessment Supported Instruction In Physical Education Lessons On Students'knowledge, Skills, And Attitudes. *International Journal of Education Technology & Scientific Researches*, 7(17).
- Demirkan, S. (2019). Eğitim Yönetiminde Alternatif Denetim Yaklaşımı: Öğretmen Portfolyosu Değerlendirme. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 49-62.
- Demirören, M., Melek, A., Koşan, A. M. A., Paloğlu, Ö. ve Koşan, A. (2009). Bir öğrenme ve değerlendirme yöntemi olarak “Portfolyo”. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 62(1), 19-24.
- Dewey, J. (1976). *The middle works, 1899-1924* (Vol. 13). SIU press.
- Ekemen, M. (2022). *Web 2.0 Araçları Ile Zenginleştirilmiş Sosyal Medya Destekli Fen Öğretiminin 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Durumlarına, Dijital Okuryazarlık Düzeylerine ve Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Ekici, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Elizondo-Montemayor, L. L. (2004). How we assess students using an holistic standardized assessment system. *Medical Teacher*, 26(5), 400-402.
- Erim, G. ve Caferoğlu, M. (2012). Görsel sanatlar eğitimi dersinin zihinsel engelli

- çocuklara katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 321-342.
- Ertürk, M. (2013). İlköğretim II. kademe görsel sanatlar eğitimi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(1), 78-94.
- Etike, S. (1991). Türk sanat eğitiminin tarihsel gelişim süreci içinde ortaokul resim eğitim ve resim öğretmeni yetiştirme: 1923-1950. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Etike, S. (1993). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Sanat Eğitimi ve Öğretmenin Yeri 9. *Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, 224-234.
- Farrell, O. (2020). From portafoglio to eportfolio: The evolution of portfolio in higher education. *Journal of Interactive Media in Education*, 2020(1).
- Gezgin, U. B. (2018). Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı Açısından Bir Yaygın Eğitim Aracı Olarak Sosyal Medya: Eğitimcilere Öneriler. *İzlek Akademik Dergi*, 1(1), 12-35.
- Gök, B., Baş, Ö. ve Ayaz, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin e-portfolyo hakkındaki görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 1085-1104.
- Gök, G. ve Erba, D. (2011). Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Grace, C. (1992). The Portfolio and Its Use: Developmentally Appropriate Assessment of Young Children. ERIC Digest.
- Green, J., Wyllie, A., & Jackson, D. (2014). Electronic portfolios in nursing education: A review of the literature. *Nurse education in practice*, 14(1), 4-8.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. *XV. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 10, 30-37.
- Hiçyılmaz, Y. (2020). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Sosyal Medyanın Sanat Eğitimi Sürecinde Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 26(45), 588-593.
- Höçük, S. (2013). İlköğretim Öğretmenlerinin Elektronik Portfolyoların Kullanımı ile

İlgili Görüşleri. IV. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi.

- Imhof, M., & Picard, C. (2009). Views on using portfolio in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 25(1), 149-154.
- İlhan, A. Ç. (2019). Türkiye’de Sanat ve Sanat Eğitimi Alanında Yapılan Son Değişiklikler. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 1(1), 9-22.
- İzgi, Ü. ve Gücüm, B. E. (2012). Fen eğitiminde portfolyo değerlendirme kullanımının sınav kaygısı ve öğrenmenin kalıcılığı üzerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(164).
- Kahraman, A. D. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Kilis, S., Rapp, C. ve Gülbahar, Y. (2014). Eğitimde sosyal medya kullanımına yönelik yükseköğretim düzeyindeki öğretmenlerin algısı: Türkiye-Almanya örnekleme. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 3(3).
- Kim, P., Ng, C. K., & Lim, G. (2010). When cloud computing meets with Semantic Web: A new design for e-portfolio systems in the social media era. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), 1018-1028.
- Konuk, N. ve GÜNTAŞ, S. (2019). Sosyal medya kullanımı eğitimi ve bir eğitim aracı olarak sosyal medya kullanımı. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 3(4), 1-25.
- Li, Y. M., Chen, H. M., Liou, J. H., & Lin, L. F. (2014). Creating social intelligence for product portfolio design. *Decision Support Systems*, 66, 123-134.
- Loiacono, E., & McCoy, S. (2018). When did fun become so much work: The impact of social media invasiveness on continued social media use. *Information Technology & People*, 31(4), 966-983.
- Mamur, N. (2011). Görsel Sanatlar Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Alanlarına Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Araç ve Yaklaşımlarına İlişkin Yeterlikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 597-625.
- Mamur, N. (2012). Görsel sanatlar eğitiminde nitel araştırmalar için bir doküman: Portfolyo. *Eğitim ve Bilim*, 37(165).

- Mamur, N. ve Özsoy, V. (2015). Görsel sanatlar eğitiminde portfolyo değerlendirme. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4(1), 163-177.
- Marinho, P., Fernandes, P., & Pimentel, F. (2021). The digital portfolio as an assessment strategy for learning in higher education. *Distance Education*, 42(2), 253-267.
- MEB, (2018). T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı. Erişim Tarihi: 08.07.2023 URL: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326-GORSEL%20SANATLAR.pdf>
- Modise, M. E. P., & Mudau, P. K. (2022). Using E-Portfolios for Meaningful Teaching and Learning in Distance Education in Developing Countries: A Systematic Review. *The Journal of Continuing Higher Education*, 1-13.
- Oh, J. E., Chan, Y. K., & Kim, K. V. (2020). Social Media and E-Portfolios: Impacting Design Students' Motivation through Project-Based Learning. *IAFOR Journal of Education*, 8(3), 41-58.
- Özkan, M. (2019). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sosyal medyanın öğrenme sürecine etkilerine ilişkin görüşleri 'Pamukkale Üniversitesi Örneği'* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Özmen, F., Aküzüm, C. ve Sünkür, M. (2012). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *Education Sciences*, 7(2), 496-506.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi: Resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2015). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Paulson, F. L. (1991). What Makes a Portfolio a Portfolio?. *Educational leadership*, 48(5), 60-63.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of applied developmental psychology*, 30(3), 227-238.
- Safko, L. (2010). *The social media bible: tactics, tools, and strategies for business*

success. John Wiley & Sons.

San, İ. (2001). Sanatlar Eğitimi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 23-34.

Sarsar, F., Başbay M. ve Başbay A., (2015) öğrenme-öğretme sürecinde sosyal medya kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 418-431.

Scolere, L. (2019). Brand yourself, design your future: Portfolio-building in the social media age. *New Media & Society*, 21(9), 1891-1909.

Sebolao, R. (2019). Enhancing the use of a teaching portfolio in higher education as a critically reflexive practice. *The Independent Journal of Teaching and Learning*, 14(2), 20-28.

Şaşmaz Ören, F., Karapınar, A., Sarı, K. ve Gürçan, F. (2021). Öğrencilerin Gözünden Portfolyo Uygulaması: Öz Değerlendirme ve Dosya Kapak Görseli Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (60), 408-440.

Tanyeli, U. ve Sözen, M. (2016). Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Tavşanlı, Ö. F. ve Akaydın B. B. (2012). Sınıf öğretmenlerinin bakış açısıyla sosyal medya okuryazarlığı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (48), 517-528.

Toğay, A., Akdur, T. E., Yetişken, İ. C. ve Bilici, A. (2013). Eğitim süreçlerinde sosyal ağların kullanımı: Bir MYO deneyimi. *XIV. Akademik Bilişim Konferansı*, 28, 30.

Tuna, S. (2020). *Türkiye ve bazı Avrupa ülkelerindeki ortaokul görsel sanatlar ders programlarının karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.

Tüzel, Ş. H. (2013). Türkiye ve Kanada (Ontorio Eyaletleri) Görsel Sanatlar Eğitimi Programlarının Karşılaştırılması. *Akdeniz Sanat*, 6(11).

Uluçay, N. Ö. (2017). Görsel Tasarım Eğitiminde Sosyal Medyanın Kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 54, s. 372-379.

Uluçay, N. Ö. ve Yılmaz, B. (2017). Eğitimde Sosyal Medya Etkileşimi: Bodrum Güzel Sanatlar Fakültesi Örneği. 3rd International Congress on Education,

Distance Education and Educational Technology- ICDET 24-25 November.

- Ülker, F. T., Unlu, S. ve Usta, E. (2021). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının e-portfolio kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi: Bir eylem araştırması. *Turkish Journal of Primary Education*, 6(1), 1-17.
- Ülkü, C. (2008). Sanat eğitimi, sanat ve köy enstitüleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1).
- Vass, V., & Kiss, F. (2021). The role of competency development in the implementation of portfolio-based education in higher education. In *Visions and Concepts for Education 4.0: Proceedings of the 9th International Conference on Interactive Collaborative and Blended Learning (ICBL2020)* (pp. 42-48). Springer International Publishing.
- Vorotnykova, I., & Zakhar, O. (2021). Teachers' readiness to use e-portfolios. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 81(1), 327-339.
- Woodward, H., & Nanlohy, P. (2004). Digital portfolios in pre-service teacher education. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 11(2), 167-178.
- Yayla, H. M. (2018). Kullanımlar ve doyumlar bağlamında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanımı: Instagram örneği. *Selçuk İletişim*, 11(1), 40-65.
- Yılmaz, A., Koçyiğit, R. ve Arpacıoğlu, Ü. (2022). E-portfolio sistemlerinin mimarlık eğitimi için değerlendirilmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(2), 624-651.
- Yılmaz, M. (2007). Görsel sanatlar eğitiminde işbirlikli öğrenme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 747-756.
- Zaidieh, A. J. Y. (2012). The use of social networking in education: Challenges and opportunities. *World of Computer Science and Information Technology Journal (WCSIT)*, 2(1), 18-21.
- Zeybek, G. (2019). Veritabanı organizasyonu dersinde elektronik portfolio uygulamalarının akademik başarıya etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(4), 1045-1058.

EKLER

EK-1

Etik Kurul İzin Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.02.2023-E.

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-79673485-302.08.01-251894
Konu : Etik Kurul (Esin KENDİRLİ ALIÇ)

28.02.2023

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu)

İlgi : 28.02.2023 tarihli, 251861 sayılı ve "Etik Kurul" konulu yazı

Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Esin KENDİRLİ ALIÇ'ın, Prof. Dr. Serdar TUNA danışmanlığında yürüttüğü "Öğretmen Adaylarının, Görsel Sanatlar Dersinde Sosyal Medyanın Portfolyo Olarak Kullanımı Hakkındaki Görüşleri" konulu çalışmasının Etik Kurulunuz tarafından değerlendirilmesi isteğini bildirir başvuru evrakları fiziki olarak gönderilmiştir. Etik Kurul görüşünüzün Enstitümüze bildirilebilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KILINÇ
Müdür

Belge Doğrulama Kodu :BSMKB79RSU

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi :

https://ebys.mehmetakif.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Ziya Yeniçeri
Evrak Pin Kodu: 98703

İstiklal Yerleşkesi 15030 BURDUR

Telefon: +90 248 213 32 02 Faks: +90 248 213 32 09

e-Posta: ebe@mehmetakif.edu.tr Elektronik Ağ: <http://ebe.mehmetakif.edu.tr>

Kep Adresi : maku@hs01.kep.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Esin KENDİRLİ ALİÇ

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş
Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Enstitüsü Görsel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim -İş Eğitimi
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : Bildiri (Sanat Eğitiminde Süreç Dosyası Kullanımı
Esin Kendirli ALİÇ, Prof. Dr. Serdar TUNA
6th International Education And Innovative Sciences Congress)

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : Milli Eğitim Bakanlığı
Niğde Özel ODTÜ Koleji

İletişim

